

MŪSU SPARNAI

LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ ŽURNALAS TREMTYJE
Nr. 2 Velykos 1952

Sveiki, sulaukę Velykų Švenčių!

GRAŽIOJI VILNIAUS EVANGELIKŲ REFORMATŲ BAŽNYČIA

Kristaus mirties ir prisikėlimo dieną minint

Rašo: kun. St. Neimanas

Sulaukę Velykų, kada Jėzus savo didybėje stovi vėl prieš mus, susiduriame su gyvenimo klausimu. Žmonės svajoja ir siekia savo jėga pasaulį paversti rojumi. Per organizacijas, potvarkius, revoliucijas ir karus siekiama senąjį pasaulį taip sutvarkyti, kad žmonės ramybėje, laisvėje ir teisėtume apturėtų pilną laimę. Tačiau paskutiniųjų dešimtmečių įvykiai daug kam tą viltį sugriovė. Aiškiai matome, kad žmonija - žygiuojanti be Dievo - tampa išduota nuodėmei ir mirčiai. Tiesą sako Hamann: "Jei žmogus atsipalaiduoja nuo Dievo, jis krenta iki plėšriojo žvėries laipsnio, net ir žemiau..."

Išvadavimui iš pražūties Dievas žmonijai dovanojo ne ką kitą, o vien tik savo Sūnų, kad Jūs sekdami žengtume gyvenimo keliu. Mums liko to Gyvybės Kunigaikščio Testamentas - žodžiai, kurie buvo Jėzaus tarti anais laikais. Tie žodžiai niekad nepasensta, jie tinka ir šiam išradingajam amžiui, kada pasigendama ne tiek "žinojimo", kiek pagarbos, nuolankumo, atsidavimo, meilės. O išgirsti Išganytojo žodį gali šiandien kiekviena Jūs atvira ausis. Kur žmonės supa ir sukrečia vargas ir mirtis, ten skaisčiau šviečia Jėzaus žodžiai-pilni paguodos ir jėgos, rimtumo ir malonės, šviesos ir gyvybės, tiesos ir amžinybės. Mereškowsky savo knygoje "JĖZUS, TAS NEPAŽIŠTAMASIS", galvodamas apie evangelijas, rašo: "Kokios stebuklingos tai knygos! Negalima jų išsamiai perskaityti. Jos prilįgsta dangui nakties metu: kuo ilgiau vis į ją žiūri, tuo daugiau žvaigždžių jame surandi."

Kun. Stasys Neimanas sako: ŽMOGAU, KAS MANE PASTATĖ BŪTI JŪ-
----- SU TEISĖJU AR DALINTOJU? /Luk.12,13/.

Jėzus nurodė MEILĖS kelią, juo eidami žmonės visada ras tinkamas priemones savo problemoms išspręsti. Pavergtiems taikomas įstatymas, gi Jėzaus evangelija - Dievo vaikams. Morale moko: tu privalai, gi religija sako: aš tau duosiu jėgų galėti ką privalai. Morale yra nurodymas, gi religija išpildymo šaltinis, kurs švelnina ir gydo. Jėzus stovi ties mus ne kaipo įstatymo davėjas, bet kaip kvietėjas į religinį meilės kelią, kad būtume vaikai Tėvo, esančio danguje.

Žmonijos ateitis, kur tesidžiaugiamą vien tik pažanga išradimuose, nėra tikra. Taip pat ir anoje pusėje skaudus tautų bei bažnyčių likimas. Bet Kristaus žodžiai skelbia amžinybę. Jais remdamiesi, galime žiūrėti su pasitikėjimu į ateitį. Juk Dievo Sūnus ir buvo žemėje tam, kad žmonės su pasaulio Viešpačiu sutaikius.

PROF. DR. POVILAS JAKUBĖNAS -
Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios
GENERALINIS SUPERINTENDENTAS

Prof. dr. P. Jakubėno žodis, atsiųs-
tas Čikagoje įvykusiam Synodui:

MIELOS SESĖS, MIELI BROLIAI

Padėtis, kurion atsidurė mūsų tauta ir daug kitų tautų, ne vienu atžvilgiu panaši Izraelio tautos padėčiai, sugrižus jai iš Babilonijos nelaisvės. Su neišreiškiamu išsiilgimu ji laukė anos išlaisvinimo valandos. Su dideliais lūkesčiais ji norėjo pradėti atstatymo darbus, o sutiko tiek daug nusivilimų, nes tas darbas buvo begaliniai sunkus. Nepaisant visų pagalbų pažadų iš Babilonijos valdovo pusės, skersai kelio stėjo daug kliuvinių. Atstatymas išėjo toks kuklus, kad gailias aša-

ras liejo visi senesnieji, kurie savo akimis matė senąją, griuvėsiais virtusią, šventovę.

Ar mes neišgyvename ką panašaus? Su kokiu ištroškimu mes visi laukėme karo galo! Koks sunkus slogutis nusirito nuo mūsų, kai pagaliau liovėsi kritusios iš debesų bombos, kai liovėsi patrankų dundėjimas, sužeistųjų ir mirstančių karo lauke dejavimai. Dar tebeužiant tautų suirutės audroms, mes tyliai pasitikėjome, kad, visoms karo baisenybėms pasibaigus, prasivers mums laisva spraga, prasities lygus kelias į mūsų brangią tėvynę, kad mes tenai-tėvų žemėje-galėsime pasveikinti genocido nenuskintų brolių ir seserų likučius ir kad su jais kartu stosime mūsų nuniokiotos ir sugriautos tėvynės atstatymo darban. Bet mes nusivilėme. Kelia į mylimąjį kraštą atkirto Geležinė Uždanga, kurioje nėra ir mažiausio plyšelio pažvelgti, ką tenai beveikia mūsų motinos, tėvai, seserys, broliai, žmonos, vaikai, vyrai. Mūsų vargus, skurdą, rūpesčius, panieką ir nužeminimą toliau gaubė stovyklų įkyrėjusios patalpos... Mes troškome tapti išgelbėtais iš tokių nežmoniškų apystovų, stoti ant savų kojų ir už jūrų-marių savo darbu pelnyti kasdieninę duoną.

Esant mums ir kitoms tautoms tarp sunkių aplinkybių, apaštalas rodo išgelbėjimo kelią žodžuose, užrašytuose Apaštalu Darbuose 4-me perskyrime 12-me skirsnelyje: NĖRA NĖKAME KITAME IŠGELBĖJIMO, NES NĖRA DUOTAS ŽMONĖMS KITAS VARDAS PO DANGUMI, KURIAME MES TURĖTUME BŪTI IŠGELBĖTI.

Įsigilinkime į šių žodžių prasmę. Niekame kitame turi būti randamas išgelbėjimas, kaip tik Kristuje Jezuje. Taip liūdijo apaštalai savo gyvenimu, o mirtimi patvirtino tai, ką liūdijo. Jie savo tokiais žygiais sukėlė tokį sąjudį, kad senovės pasaulis įgavo visai kitą išvaizdą. Tas sąjudis, kaip kokia jokių užtvankų nesulaikoma banga užliejo vieną kraštą po kito, kol pagaliau buvo apimtas visas Europos žemynas. Skelbimas apie išsigelbėjimą Kristuje suteikė Vakarų tautoms naują gyvenimo pagrindą ir naują buitį.

Bet šios kartos žmonės daugumoje nebenorėjo pripažinti dieviškojo Gelbėtojo, o ieškojo išgelbėjimo pas žmoniškus gelbėtojus: pas Nietsche, Staliną, Hitlerį, Musolinį, Rosenbergą su jo išgalvotu mitu kaip Evangelijos pakaitalu. Politikoje garbino politinį mesiją, o atmetė tą, kuriam vienam priklausė garbė. Žodis "heil"/išganymas/ buvo priverstinas kiekvienam sveikinimas, teikiamas žmogui.

Šis išsiplėtęs Europoje bedieviškumas dalinai žlugo. Įsakmiai Kristus stovi prieš paklydusį pasaulį su savo reikalavimu: AŠ ESU KELIAS, TIESA IR GYVENIMAS. NIEKAS NEATEINA PAS TĖVĄ, KAIP TIK PER MANE. Be Kristaus nėra išgelbėjimo. Taip skelbia apaštalai mūsų kartai, taip skelbė anai kartai prieš devynioliką šimtmečių.

Ar esame pasiryžę nusilenkti prieš šių žodžių reikalavimą? O jei esame pasiryžę, ar sutinkame liūdyti apie juos ir kitiems?? Kad mes reikalingi tapti išgelbėtais-išganytais, apie tai nėra reikalo daug žodžių tarti. Ant karo padarytų dvasinių ir medžiaginių griuvėsių reikia kelti nauji dirvonai. Šio darbo pagrinde turi būti tai, kad mes laukiame išgelbėjimo ne iš žmonių, bet nuo amžinojo Viešpaties, kuris, tiesa, ir savo tarnais gali pasinaudoti kaip įrankiais. Nu-

lementis išgelbėjimas ateina ne per politiką ir ne per ūkį, bet vien per tikėjimą į Jėzų Kristų. Europa atgaus savo senovės krikščioniškąją išvaizdą, jei jos gyventojų širdys bus pagautos minėto tikėjimo į Jėzų Kristų. Ir ūkio, ir politikoš veiksniai gali prisidėti prie gelbėjimo, jei jie persunkti Kristaus dvasia.

Jūs, mielos Synodó dalyvės, mieli Synodo dalyviai, atvykote iš dvasinių ir medžiaginių Europos griuvėsių į naująją Jums Dievo skirtą kraštą. Nors šis žemynas yra didelio gerbuvio šalis, bet Jūs-kaip tremtiniai bei politiniai pabėgėliai, persikėlėte į užjūrį su menkais savo mantos likučiais. Savo gyvenimo rūmus remiate ant griuvėsių. Tad statykite tuos rūmus pasikvietę Viešpatį talkon ir gaubkite savo darbus apaštalo žodžiais: IR VIS, KĄ JŪS DAROTE, DARYKITE VARDAN VIEŠPATIES JĖZAUS KRISTAUS, DĖKODAMI DIEVUI TĖVUI PER JĮ.

Mielos Sesės, mieli Broliai. Jūs susirinkote tremties Synodui. Jūs esate pasiryžę tęsti tėvynės bažnyčios veiklą, pasistengsite nusagstyti gaires būsimiems darbams, kurie vyks tarp neįprastų svetimų aplinkybių. Su ašaromis ir išsiilgusiomis širdimis šią valandą dvasioje persikeliame į Synodo dienas tėvynėje. Savo dvasios akimis matome nepaprastai skaitlingas parapijiečių minias, išgyvename iškilmingas pamaldas išpuoštoje bažnyčioje, giliai atjaučiame jaudinančią Šventos Vakarienės apeigą, kada mes visi jungėmės į vieną dvasios bendrystę, ir kada mūsų krutinėse plakė viena širdis. Šią valandą dvasioje mes išgyvename jaunųjų kunigų išventinimą ir jų išsiuntimą dirbti Viešpaties vynuogyne.

Jei Izraelio tautos likučiai rauduoja dėl atstatomos šventovės menkumo, atsimindami aną sugriautos šventovės puošnumą ir didingumą, tai mes šią valandą liūstame dėl tremties Synodo kuklumo. Tačiau tvirtai tikėkime, kad mūsų tremtis nesitęs tiek laiko, kiek tęsėsi Izraelio tautos nelaisvė Babilonijoje. Ateis laikas, kada atsivers platūs vartai į tėvynę. Sugrižę visą atstatysime, prikelsime ją iš griuvėsių ir padarysime ją puošnią ir žydinčią. Būkime krikščioniškomis asmenybėmis, kurios neslepia savo tikėjimo į Jėzų Kristų, bet visur ir kiekvienoje vietoje liūdią, jog NĖRA JOKIAME KITAME IŠGELBĖJIMO, NES NĖRA DUOTAS ŽMONĖMS KITAS VARDAS PO DANGUMI KAIP TIK JĖZUS KRISTUS, PER KURĮ GALIME IŠSIGELBĖT.

Prof.dr. Povilas Jakubėnas

Tikėjimas suteikia teisingajam dvi neįkainojamas vertybes: nesutrukdomą ramybę gyvenime ir palaimingą viltį mirties valandoje. - - - - - PLATONAS

Kristus ir Jo Žodžiai duoda mums amžiną gyvenimą išmirštančiame pasaulyje. - - - - - SEEBERG

Siela padeda kūnui ir jį palaiko. Tai vienintelis paukštis, kuris palaiko savo narvelį. - - - - - V. HUGO

Vilniaus Generalinio Superintendente
PROF.DR. K.KURNATAUSKO žodis,
atsiūstas Čikagoje įvykusiame Synodui:

GERBIAMIEJI LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ SYNODO NARIAI,
BRANGŪS BROLIAI IR SESERYS

Sužinojus apie Jūsų sumanytą J.A.V.sušaukti Lietuvos Ev. Reformatų Synodą, didelis džiaugsmas apėmė mane, nes tame matau, kad Jūs, brangūs broliai, teisingai skaitote save mūsų tėvų ir mūsų pačių tradicijų nešėjais ir reiškėjais, ir kad Jūsų širdyse dega dieviška kibirkštis prisirišimo ir meilės amžiniems idealams, ikūnytiems Lietuvos Reformatų Bažnyčioje. Esate, kaip Apaštalas Povilas sako: "Kaip nepažįstami, o tačiau pažįstami, kaip miršta, - o štai gyvi, kaip nuliūdusieji, bet visados linksmi, kaip vargšai, o tačiau viską turį" /2.Kor.6,9-10/.

Tremtyje likimas privertė mus sušaukti mūsų bažnyčios

Prof.dr.kun.K.Kurnatauskas ir prof.dr.kun.P.Jakubėnas

Parlamentą Vakarų Vokietijoje du kartu, kur galėjome, Dievui dėka, užsitikrinti, kad senoji dvasia net vargingoje tremtyje neužgęso. Dabar esate naujame laisvės ir teisingumo krašte, kuris, jei dar ne Jums, tai Jūsų vaikams jau bus tikra tėvyne. Tačiau, kas tik neatsitiktų, niekuomet nenustokite vilties, kad ateis lemianti valanda, kuomet galėsite iš naujo statyti Nepriklausomos Lietuvos sienas... tos Lietuvos - kankinės, kuri, eidama per aspera ad astra, bus nemirtinga, kaip nemirtingos yra visos didelės idėjos, kurios šviečia žmonijai. Taipogi tragiškas yra Lietuvos

Evangelikų Reformatų Bažnyčios istorinis kelias šioje va-
landoje. Rodosi, kad galūtinai yra sutriuškinta jos ilga
ir kilni evoliucija, sugriautos mūsų šventovės, nukankinti
jos tarnai, išvešti jos dvasiniai vaikai... Vilniaus me-
tropolės beveik neliko, mūsų bažnyčia ir jos istoriniai
paminklai sunaikinti bei išvežti. Vienintelė savo rūšies
mūsų Synodo Biblioteka /26.000 tomų/ tapo karo veiksmų au-
ka ir sudegė. Viskas, rodos, žuvo ir mūsų turtinga praei-
tis liko be pėdsakų. Tačiau, tai yra tik istorinės, medžia-
ginės vertybės. Svarbiausia - Jūs esate, brangūs Broliai
ir Sesės. Jūs liekate su SAVO TIKĖJIMU, VILTIMI ir MEILE,
su savo a t s a k o m y b ė s jausmu prieš Tėvynę bei
Bažnyčią. Ir šimetinis Jūsų Synodas Čikagoje padės, kol kas
mūsų kūno akimis nematoma, bet dvasioje stiprų pamatą mo-
tinai bažnyčiai Lietuvoje, kuri, kaip Reformacijos laikais,
taip ir laimingesnėje ateityje vėl tarnaus Dievui dvasioje
ir tiesoje, o Tėvynei - savo kultūriniu darbu, savo meile
ir savo pašventimu.

Brangūs Broliai ir Seserys, tęskite toliau tėvų darbą
Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčios labui, būkite jos
"druska" ir jai ištikimi, kaip ligšiol, iki vėl išauš die-
na, kada Jūsų dvasios nusistatymas atnaujintoje Tėvyneje
atneš kilnių vaisių.

Aš esu įsitikinęs, kad nebuvo paskutinis Vilniaus baž-
nyčios metropolės vadovu. Viešpats Dievas nustatys mūsų
prisikėlusiai bažnyčiai Vilniuje geresnį ir stipresnį vyrą,
negu aš buvau, kuris sugebės laimingiasniame laike laikyti
bažnyčios vairą Dievo garbei ir žmonių gerovei.

Brangūs Broliai ir Seserys, dvasia, širdimi ir karšta
malda esu su Jumis iškilmingoje Synodo valandoje. Laiminu
Jus, - Broliai Kunigai, - būkite tikra bažnyčios šviesa, bū-
kite grynojo evangelijos žodžio skelbėjais. Laiminu taip
pat ir Jus, - brangūs Kuratoriai, - kurie esate mūsų bažny-
čios bendruomenės stulpais.

Priimkite mano palaiminimą ne tik kaip Vilniaus Senjo-
riaus, bet kaip seno vyro, Jūsų draugo ir brolio...

"Dabar aš pavedu Jus, mieli broliai, Dievui ir Jo malo-
nės žodžiui. Jis yra galingas Jus pastiprinti ir duoti Jums
tėviškę tarp visų pašvęstųjų" - Ap. darb. 20, 32.

Jūsų ištikimas

Konstantinas Kurnatauskas

.....

Aš miegojau ir sapnavau, kad gyvenimas yra gražus. Pa-
budau ir pamačiau, kad gyvenimas tai pareiga. Ėmiau veikti
ir įsitikinau, kad pareiga yra džiaugsmas. - - - TAGORE

Pasaulietiškumas yra mūsų likimas, gi supasaulėjim-
as yra mūsų pavojus. - - - - - Kun. ST. NEIMANAS

.....

1951 metų Synodo dalyviai Čikagoje po pamaldų.
Foto: P. Šepečio

KETVIRTASIS LIETUVOS EVANGELIKŲ REFORMATŲ SYNODAS TREMTYJE
Hypatija E.O.Yčaitė

1951 m. birželio 23-24 d. Čikagoje įvyko ketvirtasis Lietuvos Evang. Reformatų Synodas tremtyje. Dalyvių skaičiumi jis buvo gana didelis ir savo nuotaikos pakilimu priminė anais laikais Biržuose įvykusius synodus. Synodai, arba Bažnyčios vadovų ir narių suvažiavimai Reformatų Bažnyčioje yra sena tradicija, Lietuvoje tęsiama jau 400 metų, nuo pat Reformacijos pradžios. Kas metais per Jonines posėdžiauja Bažnyčios įgaliotiniai, kuratoriai, parapijų atstovai - kurie turi sprendžiamąjį balsą savo Bažnyčios reikalų tvarkyme. Synodas trims metams išrenka KOLEGIJĄ, kuriai jis paveda savo nutarimus vykdyti.

Kas atsimena Lietuvos Nepriklausomybės laikų synodus Biržuose - o ten būdavo svečių ir kitatikių, Lietuvos Operos solistai atvykdavo mums padainuoti, dr. J. Šliupas mums prkalbų pasakydavo, ir iš užsienio svečiai - kaip prof. J. Y. Simpson iš Edinburgo, prof. J. Good iš Pittsburgh'o ir kiti mus aplankydavo, - juos atsimena kaip tikras dvasines šventes. Iš arti ir toli suvažiuodavo giminės ir pažįstami ne vien pasitarti sinodų posėdžiuose, bet ir pailsėti ramioje Biržų aplinkoje. Synodai nebūdavo vien tik rimti posėdžiai bei iškilmingos pamaldos. Tai buvo taip pat pasivaikščiojimai Radvilų piliakalnyje, Astravo dvare ir parke, plaukiojimai laiveliais tarp žydinčių vandens lelijų ežere ir upėse, dainos ir šokiai jaunesniesiems svečiams, taip pat ir bendri pietūs erdvioje klebonijos verandoje ir sode, kur broliškumo ir krikščioniškos meilės ženklai keli šimtai synodo dalyvių susėdavo kartu papietauti. Taip synodai tęsdavos kelias dienas.

Lietuvos Ev. Reformatai aukštai vertina ne vien savo religiją, bet ir savo tautybę. Nors nariais neskaitydami, palyginus su kitatikiais, reformatai yra davę daug vertingo savo tautai. Ne tik Radvilų laikais, bet ir vėlesniais amžiais bei Nepriklausomybę iškovojant, buvo iš Reformatų tarpo tikrai daug pasišvenusių žmonių, kurie žadino tautą ir net turėjo vadovaujančias vietas. Galima paminėti, kad pirmajame Lietuvos Ministerių Kabinete buvo net trys Reformatai, kurie vadovavo Krašto Apsaugai, Švietimui ir Finansams. Lietuvos Kariuomenės organizavime Reformatai, pradėdami asmenimis kaip Lietuvos Kariuomenės Vadas gen. Silvestras Žukauskas ir kiti, taip pat stovėjo pirmose eilėse.

Plačios žiūros, tolerantiška dvasia, žmogaus teisių gerbimas yra sena tos Bažnyčios tradicija, siekianti Reformacijos pradžią. Savo ne fanatišku tikėjimu Reformatai įgavo daug draugų kitatikių tarp, prisidėjo prie sušvelninimo atstumų bei išsišokimų tarp kitų religijų.

Pirmosios Reformacijos idėjos pradėjo skliti Lietuvon iš Čechijos, kur vadinamieji Husitai pradėjo kovą prieš svietišką Popiežiaus valdžią bei žmogaus teisių suvaržymą. Keturioliktojo amžiaus pabaigoje keleta lietuvių studijavo teologiją Prahos Hierosolinitanum bendrabutyje, kur vadovavo pats Jonas Hussas. Husso bendradarbis Jeronimas iš Prahos

buvo atvykęs į Lietuvą ir lankėsi Vilniuje. Gi tuo metu Lietuvoje Romos Katalikybė buvo dar nesena ir netvirta. Husitų idėjos pradėjo plisti ir įgyti įtakos. Tada Vytautas Didysis, Šventosios Romos Imperijos Imperatoriaus prašomas, pašalino Jeronimą ir jo pasekėjus iš Lietuvos. Bet po šimtmečio Reformacija ir vėl į Lietuvą sugrižo. Lietuvos didikai, studijavę Vakarų Europos universitetuose, parsiėžė namon Reformacijos idėjų. Vienas iš žymesniųjų buvo Abraomas Kulvietis, spėjamai kilęs iš Kulvos dvaro netoli Kauno. Būdamas Karaliaučiaus Albertinos universiteto profesoriu, Kulvietis dažnai nuvykdavo į Vilnių ir ten buvo įsteigęs naujųjų pažiūrų mokyklą. Kulvietis ir jo bendradarbis Zablockis iš Užbalių prisidėjo prie išleidimo M. Mažvydo CHATECHISMUSA PRASTY SZADEI Karaliaučiuje 1547m. Tai buvo pirmoji knyga spausdinta lietuvių kalboje. Minėta mokykla buvo įsteigta 1538 m.

Kunigaikštis Mykolas Radvila - Juodasis tęsė Kulviečio pradėtą darbą. Jis buvo artimas žmogus Lietuvos-Lenkijos karaliui Zigmantui Augustui, ir buvo dažnai siunčiamas į užsienius valstybės reikalais. Susipažinęs su Šveicarijos Kalvinistų judėjimu, Radvila pats tapo Reformatu. Skaitoma, kad tikroji Lietuvos Reformacijos užuomazga buvo kunigaikščio Radvilos pilyje Vilniuje 1550 m. Vėliau daug kitų Lietuvos

Lietuvos-Lenkijos karalius Zigmantas Augustas, g. 1520-m. 1572, paskutinis valdovas iš Gedimino giminės, ir jo gražuolė žmona karalienė Barbora Radvilaitė, mirusi 1551m. Išsisi Vilniuj. ***** didikų ir jų pavaldinių priėmė naująją tikėjimą. Ypatinai jis išsigalėjo šiaurinėje Lietuvoje, apie Biržus, kur Hetmonas Jonušas Radvila, Mykolo Radvilos giminaitis, aktingai prisidėjo prie Reformacijos skleidimo.

Karalius Zigmantas Augustas, nors pats buvo Kataliku, bet Reformatams rodė daug prielankumo. Užsimezgė tarpresni ryšiai su Vakarų Europa, ypač su Švedija, Škotija, Šveicarija ir net su pačiu Jonu Kalvinu. Vilniaus Evang. Reformatų Synodo archyvuose yra užsilikę Kalvino laiškų originalų, adresuotų to

laiko Bažnyčios vadovams bei pačiam karaliui Zigmantui Augustui./Vieną tų laiškų nuotrauką matysite šiame M.SPARNU numeryje.RED./ Bematant Reformatų tikėjimas išsigalėjo visoje Lietuvoje. Buvo belikę tik septynios R.Katalikų parapijos.Reformacija buvo tokia pasekminga dalinai dėl to,kad vadovavosi principu,jog žmonėms reikia duoti švietimą bei spaudą jų gimtąja kalba.Gi Katalikų kunigai iki tol naudodavo liaudžiai beveik visai nesuprantamas lotinų ir lenkų kalbas,o rašyto lietuviško žodžio pas juos visai nebuvo. Tuo tarpu Reformatai steigė mokyklas,kur irgi buvo dėstoma lietuviškai, bei buvo stengiamasi išleisti kuo daugiau lietuviškos literatūros. Protestantai ne tik Lietuvai išleido pirmąją knygą:Mažvydo Katekizmą 1547 metais, bet taip pat pirmieji išvertė į lietuvių kalbą ŠVENTĄJĮ RAŠTĄ 1590 m.

Tą darbą atliko Jonas Bretkūnas/1536-1602/.Vertimą peržiūrėjo apie 10 kunigų, o Albertas Striska uždėjo aprobata, kad vertimas tinkamas Lietuvos Evang.Reformatų Bažnyčiai.

Taip protestantai pirmieji duodami Lietuvai spaudą, išskeldami savo gimtąją kalbą, šviesdami kraštą naujomis mokyklomis bei nešdami gryną Evangelijos dvasią - atkėlė mūsų tėvynei vartus į Vakarų Europą. Lietuva buvo bepradedanti žengti tuo keliu, kuris davė Šveicarijai,Olandijai, Skandinavijai ir kitiems protestantų kraštams aukščiausią pasaulyje kutūrą. Tačiau likimas pasuko mūsų tėvynę kiton kryptin. Teko vėl atsigrežti į slavų tautas ir likti Katalikišku kraštu. 1570m.Vilniaus vyskupas pakvietė iš užsienio į Lietuvą Jėzuitų,kurie pradėjo atvirą kontrą-reformaciją. Jėzuitai energingai griovė bažnyčias,pvz.bažnyčią Vilniuje, kuri buvo jų net 5 kartus sunaikinta, degino protestantiškas knygas bei naudojo visokias spaudimo priemones.Efektینگiausias jų ginklas, kurią jie pasiskolino iš pačių Reformatų, buvo tas: ir Jėzuitai ėmė šviesti liaudį,steigti mokyklas,rūpintis spauda. Jėzuitų planinga akcija bei pačių protestantų nevieningumas ėmė giauti neseniai visoje Lietuvoje išsigalėjusią Ev.

Reformatų Bažnyčią. Nors ji pasidarė ir nebeskaitlinga, tačiau savo dvasia išliko stipri. Religinis centras liko ir toliau Vilniuje,kur įvykdavo metiniai synodai,vadinami UNITAS LITUANICA vardu.To synodo žinioje,be Didžiosios Lietuvos parapijų, buvo parapijų Slucke,Izabeline ir net viena Varšuvoje.Lietuvai patekus Rusijos carų valdžion 1793m.,Evang.Reformatų Baž-

MIKOLAS RADVILA JUODASIS - Lietuvos protestantų galva,uoliausias Reformacijos skleidėjas,artimiausias karaliaus Zg.Augusto patarėjas,karaliaus žmonos pusbrolis. Mirė 1565 m.

nyčios gyvenimas, kaip ir visas lietuviškas gyvenimas, stovėjo vietoje, vegetavo. Okupantai uždraudė naudoti minėtąjį terminą UNITAS LITUANICA, liepdami vadintis VILNIAUS SYNODO vardu, trugdė susirinkimų laisvę.

Drauge su visa Lietuva, ir Evang.Reformatų Bažnyčia iški-
lo į šviesą 1918 m., tautai atgavus laisvę. Bet 1920m. vėl
ištiko smūgis, nes Vilnius buvo užgrobtas lenkų, o Evang.Re-
formatų Bažnyčia tapo perskirta pusiau. Anoje pusėje demor-
kacijos linijos liko turtingiausios mūsų parapijos, knygynai,
archyvai, jau nekalbant apie pačius Bažnyčios narius bei va-
dovus. Nuo 1920m. synodai Vilniuje ir Biržuose buvo laikomi
atskirai. Kai vėliau Vilnius buvo mums gražintas, Bažnyčiai
vėl pavyko susijungti į vieną. 1940m. sausio mėn. Vilniuje bu-
vo sušauktas bendrasis UNITAS LITUANICA synodas, o po to -
synodai buvo reguliariai šaukiami Biržuose iki 1944m., kol
mūsų tėvynę neužplūdo barbariškieji sovietai.

Traukiantis mūsų žmonėms nuo antrojo bolševikų antplūdžio,
pasitraukė į Vakarų Europą ir dalis Reformatų dvasininkų ir
parapijiečių, beveik su pilnu KOLEGIJOS sąstata. Tačiau di-
desnė Reformatų dalis liko Lietuvoje, nes jų dauguma gyveno
krašto šiaurinėje dalyje, iš kur išstrukti buvo sunkiau.

Tremtyje, Vokietijoje, Reformatams pavyko sušaukti viso
du synodus: Kl. Wittensee'je - 1948m. ir Horneburg'e - 1949 m.

1949 m. Vokietijoje, Horneburgo pilyje įvykusio Synodo
dalis svečių. Iš kairės į dešinę /sėdi/: H. Dilienė, dr.
J. Mikelėnas, prof. dr. kun. P. Jakubėnas, prof. Vaclovas Bir-
žiška, prof. dr. kun. K. Kurnatauskas ir prof. Vl. Jakubėnas.

Einant synodo kanonu - kai didesnė pusė KOLEGIJOS narių iš-
emigruoja, tai ir tada ji laikoma teisėta. Tuo remiantis ir
buvo sudaryta KOLEGIJA su ilgamečiu jos prezidentu dr. J. Mi-
kelėnu priešakyje ir sekretorium P. Bružu.

Pagaliau Lietuvos Evangelikai Reformatai tremtiniai rado prieglobstį svetingoje Amerikoje. Daugumai Reformatų bei KOLEGIJOS narių apsigyvenus Čikagoje, čia susidarė jų centras. Todėl trečiasis synodas trentyje įvyko jau Amerikoje, Čikagoje, 1950 m. Nors čia lietuviai Reformatai ir neturi materialinių išteklių bei nuosavų patalpų, tačiau, Dievui padedant, įsteigė savo parapiją ir reguliariai laiko savo pamaldas. Klebonas kun. St. Neimanas, savaitės bėgyje dirbdamas sunkų fizinį darbą, savo laisvą laiką pašvenčia Bažnyčios reikalams. Nežiūrint sunkios materialinės būklės, Lietuvos Reformatams pavyko išsilaikyti nepasidavus visokiems viliojantiems kvietimams iš Amerikiečių protestantų pusės. Pasiryžę išlaikyti savo tautinį antspalvį ir savistovų charakterį, jie atsisako iesti į vietines Amerikos Reformatų organizacijas, ir tik kaip lygūs su lygiais broliškai su jomis bendradarbiauja.

metais synodo posėdžiai, kaip 1950 m., įvyko Salem Ev. Reformatų Bažnyčios salėse, 6824 S. Emerald Avenue. Birželio m. 23d. KOLEGIJOS Prezidentas dr. J. Mikėlnas pakvietė kun. St. Neimaną vadaryti synodą iškilmingomis pamaldomis. Dalyvavo apie 40 kuratorių, parapijų delegatai ir virš 60 svečių. Nemaža dalis vyrų ir moterų dėvėjo Hugenotų kryželius, nuo seno priimtą Reformatų ženklą. Svečių tarpe buvo: dr. P. Daužvardis - Lietuvos Konsulas Čikagoje, Salem Bažnyčios amerikietis Klebonas kun. H. Koenig, Čikagos Presbyterian Church Extension Board atstovas dr. P. De Bourdieu, Čikagos liet. Evangelikų Liuteronių parapijos klebonas kun. J. Pauperas, Lietuvos Evang. Liut. jaunimo organizacijų veikėjas kun.

A. Trakis, dailininkas Ad. Varnas, inž. P. J. Žiūrys, p. G. Šliupienė su sūnum Vytautu Šliupu, Liūtas Grinius, p. P. D. Pivariūnai, visuomeninkas M. Vaidyla, ponis Daužvardienė, ponis De Bordieu.

Po maldos, kun. St. Neimanas pasakė išanginį žodį, kuriame priminė, kad svarstant gyvybinius Bažnyčios reikalus, negalime likti abejonėje, nes būdami abejingi - nerasime kūrybinių jėgų. Netekę gimtojo krašto, savo sodybų ir bažnyčių, iš Lietuvos išsivežėme su savimi dvasinį turta: prisirišimą prie Tėvynės ir Bažnyčios. Gyvavę per šimtmečius, išsilaikysime ir dabar trentyje, jei budėsime, būsime pareigingi ir liksime tvirti savo tikėjime.

Po to įvyko synodo posėdžių pirmininko, sekretoriato ir komisijų rinkimai. Posėdžių pirmininku išrinktas dr. M. Devenis su pavaduotoju J. Variakoju, o sekretoriais: inž. K. Klybas, A. Šernas, O. Dubraitė ir M. Kregždė. Mandatų ir rezoliucijų komisijon išrinkti: V. Karosas, H. Yčaitė, P. Šepetys, M. Plepys ir M.

Kurat. PETRAS BRUŽAS - Kolegijos Sekretorius, vienas pačių didžiausių evang. reformatų organizatorių bei veikėjų.

Tamulėnas.

Synodo posėdžių pirmininkas dr. M. Devenis į prezidiumą pakvietė dr. J. Mikelėną, kun. S. Neimaną, J. Variakojį, kun. J. Paupe-
rą, kun. A. Trakį, inž. P. J. Žiūrį, H. Y. Žiūrienę, dail. A. Varną, P. Pi-
variūną, J. Trečioką, M. Vaidilą, E. Railienę.

Už prezidiumo stalo sieną puošė Lietuvos ir J. A. V. vėlia-
vos bei apvainikuoti portretai keturių didžiųjų Lietuvos Ev.
Reformatų veikėjų: prof. dr. kun. P. Jakubėno, kun. J. Šepečio, Jo-
nušo Radvilos ir dr. M. Yčo, o jų viduryje buvo J. Kalvino at-
vaizdas. Prezidiumui užėmus vietas, sekė sveikinimai žodžiu
ir raštu. Lietuvos Konsulas dr. P. Daužvardis pareiškė, kad jis
džiaugiasi turįs progą antrą kartą pasveikinti synodą, kuris
yra bene dvigubai skaitlingesnis, negu pernai. Tada jis lin-
kėjęs mums augti ir stiprėti, ir jam malonu matyti, kad mū-
sų organizacija darosi vis didesniu veiksmu bendrame tau-
tos darbe. Konsulas priminė, kad kun. Neimanas raginęs mus bū-
ti tvirtais tikėjime iš tikybinio požiūrio, o jis mus ragi-
nęs būti tvirtais tikėjime ir tautiniu požiūriu - tikėkime,
kad Lietuva bus laisva. Matosi vis naujų reiškinių, kad Lie-
tuvos byla gerėja. Esame nariais American Committee for Free
Europe, be to Voice of America per radiją duoda lietuviškas
programas mūsų tėvynei. Šiomis dienomis spaudoje pasirodė
stiprūs straipsniai, ginantieji Pabaltijo kraštų bylą Ameri-
kos didžiuosuose žurnaluose. Lietuviai visur ir visuomet tu-
ri kelti savo balsą bei atkreipti pasaulio dėmesį į Sovietų
padarytas mums skriaudas bei jų grėsmę visam laisvajam pa-
sauliui. Baigdamas dr. P. Daužvardis palinkėjo synodui sekmin-
go darbo, iš kurio būtų naudos ir Bažnyčiai ir Tėvynei. Kal-
bą užbaigė: "Linkiu neužilgo grįžti į laisvą Tėvynę, į Jūsų
mylimus Biržus ir į Vilnių."

Kun. H. Koenig pasveikino synodą Amerikiečių bendratikių
vardu. Liet. Evang. Liuteronių vardu sveikino kun. A. Trakis, pa-
reikšdamas viltį, kad liuteronių ir reformatų draugiškumo ry-
šiai toliau bujos ir stiprės. Kun. J. Pauperas sveikino vietin-
ės Lietuvių Ev. Liuteronių parapijos vardu. Jis ragino ben-
dromis jėgomis kovoti su priešu, kuris kesinasi išnaikinti
mūsų tautą, ir dirbti taip, kad vienas lietuvis atstotų de-
šimtį. Po to Kolegijos sekretorius P. Bružas perskaitė svei-
kinimus raštu, kurių buvo iš Vokietijos, Anglijos, Šveicarijos,
Kanados, Australijos ir iš kvairių Amerikos vietų, kaip New
York, Boston, Waterbury, Baltimore, Cleveland ir t. t. Sveikinan-
čiųjų tarpe buvo: General. Superintendentas prof. dr. kun. P. Ja-
kubėnas iš Šveicarijos, Superintendentas prof. dr. kun. K. Kur-
natauskas, kun. V. Kurnatauskas, kun. F. Barnelis, kun. P. Dilys iš
Vokietijos, kun. P. Dagys iš New Yorko, kurat. P. Šernas - Kole-
gijos įgaliotinis Toronte, J. ir O. Gružauskai iš Australijos,
p. Olgierd Cumft - Londone įsikūrusios lenkų "Unitas Lituanica"
parapijos vardu, Toronto liet. evangelikų organizacijos
bei nemažai pavienių asmenų ir šeimų. Baigdamas skaityti vi-
sus sveikinimus, sekretorius P. Bružas perskaitė synodo vardu
siunčiamą sveikinimą Lietuvoje tebegyvenantiems Reformatams,
kurį radijo Voice of America bangomis pasiųs kun. P. Dagys.

Tada dr. J. Mikelėnas pakvietė dalyvius atsistojimu ir ty-
los minute pagerbti mirusius ir Sibirian išvežtuosius, primin-

damas, kad išvežtųjų tarpe yra kuratoriai J.Aukštuolis, M. Šlikas, J.Kutra, M.Mažuika, P.Šernas, o mirusiųjų - General. Superintend.kun.J.Šepetys, kurat.dr.Martynas Yčas-ilgametis synodo pirmininkas, kurat.H.Jakubėnienė-prof.dr.P.Jakubėno žmona. Po to sekė dr.J.Mikelėno platus pranešimas apie KOLEGIJOS veiklą.Jis pabrėžė,kad šiame įtemptame Amerikos gyvenime,atomų skaldymo,televizijos ir greito tempo amžiuje, mes einame galbūt paprasto lietuviško arkliuko žingsneliu. Išsklaidyti po pasaulį,Reformatai buvo jungiami KOLEGIJOS įgaliotinių įvairuose kraštuose. Daugumai išemigravus į J. A.V.ar Kanadą,įgaliotinių beliko tik keli.

Paskutiniaisiais metais sulaukėme svarbių įnašų į mūsų kultūrinį gyvenimą: kun.V.Kurnatausko EVANGELIKŲ TIKYBOS KNYGOS LIETUVIAMS TREMTYJE ir šio synodo proga pasirodžiusio pirmojo Reformatų gyvenimo žurnalo MŪSŲ SPARNŲ, kurie suorganizuoti ir leidžiami Eugenijaus S.Gerulio rūpesčiu. MŪSŲ SPARNŲ žurnalas norima leisti kelis kartus per metus. Ateities planai: reikalinga susirūpinti užmezgimu artimes-

Ilgamečio KOLEGIJOS Iždininko, Čikagos liet.evangelikų reformatų parapijos steigėjo, kuratoriaus PETRO VARIAKOJO šeima po dukrelių konfirmacijos. Šios šeimos dėka Amerikon atvyko jau virš 160 tremtinių. Foto: Eugenijaus S.Gerulio.

nių su Amerikos Reformatais, nenustojant savo savystovumo, ir su liet.Evang.Liuteroniais. Taip pat svarbus yra ir lėšų klausimas, kad būtų galima remti savąją spaudą, išleisti jaunimą į mokslus, ypač paruošiant naujų dvasininkų, sušelpiti mūsų tremtinius likusius Vokietijoje.

Synodas nutarė įsteigti komisiją, susidedančią iš A.Šerno, J.Kregždės ir J.Jakubonio Reformatų Šalpos Fondui tvarkyti. Antroji komisija - bendradarbiavimui su kitomis religinėmis

organizacijomis, į kurią išrinkti: parapijos pirmininkas H. Pavilionis, Vl. Jakubėnas, P. Tunkūnas ir H. Yčaitė.

Taip pat synodas nutarė išreikšti ypatingą padėką nusipelnusiems asmenims: KOLEGIJOS Prezidentui ir Sekretoriui, Evangelikų Tikybos Knygos autoriui bei Mūsų Sparnų įsteigėjui, bei visiems jų talkininkams.

Į vakaro vėlumą užsitęsęs posėdis tuom užbaigtas, sekė vaišės ir arbatėlė bažnyčios sporto salėje.

Sekančią dieną, sekmadienį, posėdžiai buvo pradėti iš ryto slaptu dvasininkų ir kuratorių posėdžiu. Po to sekė iškilmingos pamaldos su Komunija. Kun. S. Neimano pamokslo tekstas buvo Jono 6, 64: "Dvasia yra kuri gaivina, gi kūnas nieko nepadeda." Vargonais grojo kompozitorius Vl. Jakubėnas. Daugelis besimeldžiančiųjų su ašaromis akyse giedojo seniai begirdėtas ir mylimas giesmes, kaip M. Liuterio "Tvirčiausia apsaugos pilis..." arba "O Dieve, sergėk bočių žemę..."

Po pamaldų sekė skanūs pietūs visiems pamaldų dalyviams bažnyčios salėje, kuriuos paruošė vietos Reformatų Moterų Draugija. Bendras pietų valgymas, kaip viena iš senųjų synodo tradicijų, irgi sukėlė visiems gerą nuotaiką.

Po pietų posėdžiai tęsėsi toliau. Čikagos Presbyterian Church Extension Board atstovas dr. De Bourdieu savo kalboje aiškino, kokiomis sąlygomis jo organizacija suteikia pašalpas ir paskolas bažnyčių statybai, ir kvietė Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčią tapti tos organizacijos nariu. Po to synodo pirmininkas dr. M. Devenis pranešė, kad slaptajame posėdy išrinkti šie nauji kuratoriai: E. Yčaitė-Lessman iš Clevelando, E. Devenienė iš Waterbury, A. Devenis iš New Yorko, K. Devenis iš Bostono, D. Yčaitė-Kregždienė iš Avon Lake, Ohio, J. Tunkūnas iš Bostono. Tada įvyko kun. Šepečio ir dr. M. Yčo dešimties metų mirties sukaktuvių paminėjimas. Dr. J. Mikelėnas ta proga paskaitė referatą, papasakodamas savo asmeniškus prisiminimus, duodamas biografinių žinių ir išskeldamas tų asmenų nuopelnus Tėvynei ir Bažnyčiai.

Sekė pranešimai iš vietų. Iškelus klausimą dėl LIETUVIŲ KALBOS VADOVE tendencingai patalpinto Reformatus pašiepenčio žodžio "bambizas", nepaaiškinant kad tai koliojimo žodis, H. Yčaitė, kuri buvo KOLEGIJOS įgaliota daryti žygius, perskaitė savo susirašinėjamą ta tema su prof. Skardžium ir apibūdino jo pareikštą nusistatymą asmeniško pasimatymo metu. Synodas, sužinojęs, kad minėtas profesorius nemato reikalo savo tendencingos klaidos atšaukti, nutarė tuo reikalu praveisti rezoliuciją ir reikalauti profesoriaus oficialaus pasiaiškinimo. Iš Clevelando pranešimą apie evangelikų gyvenimą padarė H. Y. Žiūrienė, iš Waterbury - J. Trečiokas, iš Čikagos - H. Pavilionis, iš Rytinių kolonijų - E. Devenienė. Ką tik iš Europos atvykęs M. Zablockas apibūdino sunkią Vokietijoje likusių Reformatų padėtį. Papildomai sekretorius P. Bružas perskaitė ką tik gautą laišką, gautą iš KOLEGIJOS įgaliotinio Vokietijoje kun. Dilio. Po to - pranešimą iš įgaliotinio P. Šerno apie Toronto Reformatų veiklą.

KOLEGIJOS išdininkas P. Variakojis pranešė Bažnyčios finansinę padėtį ir patiekė praeitų metų apskaitą. Synodas išreiš-

kė jam padėką už taip kruopščiai eitas pareigas. Po to buvo išsikalbėta apie bendradarbiavimą su kitomis religinėmis organizacijomis bei kun. A. Trakis išsamiai kalbėjo apie Evangelikų jaunimo bendradarbiavimo galimybes.

Tada buvo perskaitytos Rezoliucijų Komisijos paruoštos rezoliucijos. Synodas priėmė šias rezoliucijas: 1/PRAŠYMAS, nukreiptas į J. A. V. Kongresą, kad būtų ratifikuota Genocido Konvencija. 2/Dvi rezoliucijos dėl kun. V. Kurnatausko Tikybos Knygos. 3/Rezoliucija dėl Lietuvių Kalbos Vadovo pastangų įpiliētinti keiksmazodį, kaipo teisėtą pavadinimą Lietuvos Evangelikams Reformatams, kiršinanti vieną lietuvių tautos dalį prieš kitą.

Pabaigoje posėdžių Synodas nutarė pareikšti padėką Čikagos parapijos Moterų Draugijai už triūsą ir vaišes, kunigui Koenig už malonų leidimą naudotis patalpomis bei pasiųsti sveikinimo telegramą Lietuvos Ministeriui Washingtone P. Žadeikiui. Synodas užbaigtas kun. S. Neimano malda, himnais ir iškilmingu visų dalyvių protokolo pasirašymu.

Taip synodo dalyviai išsiskirstė, reikšdami džiaugsmą, kad dvasinis ryšis tarp po visą pasaulį išblaškytų reformatų nenutrūko ir kad jie vėl turėjo progą nors mintimis pabūti kartu. Jie grįžo kiekvienas į savo pastogę pilni dvasinio pakilimo ir pasiryžimo nenurimti, kaip kad palinkėjo konsulas P. Daužvardis, kol vėl galės sugrįžti į tėviškės laukus, į savo numilėtus Biržus ir į Vilnių.

#####

KULTŪRA IR RELIGIJA

Rašo kun. Lic. J. Pauperas

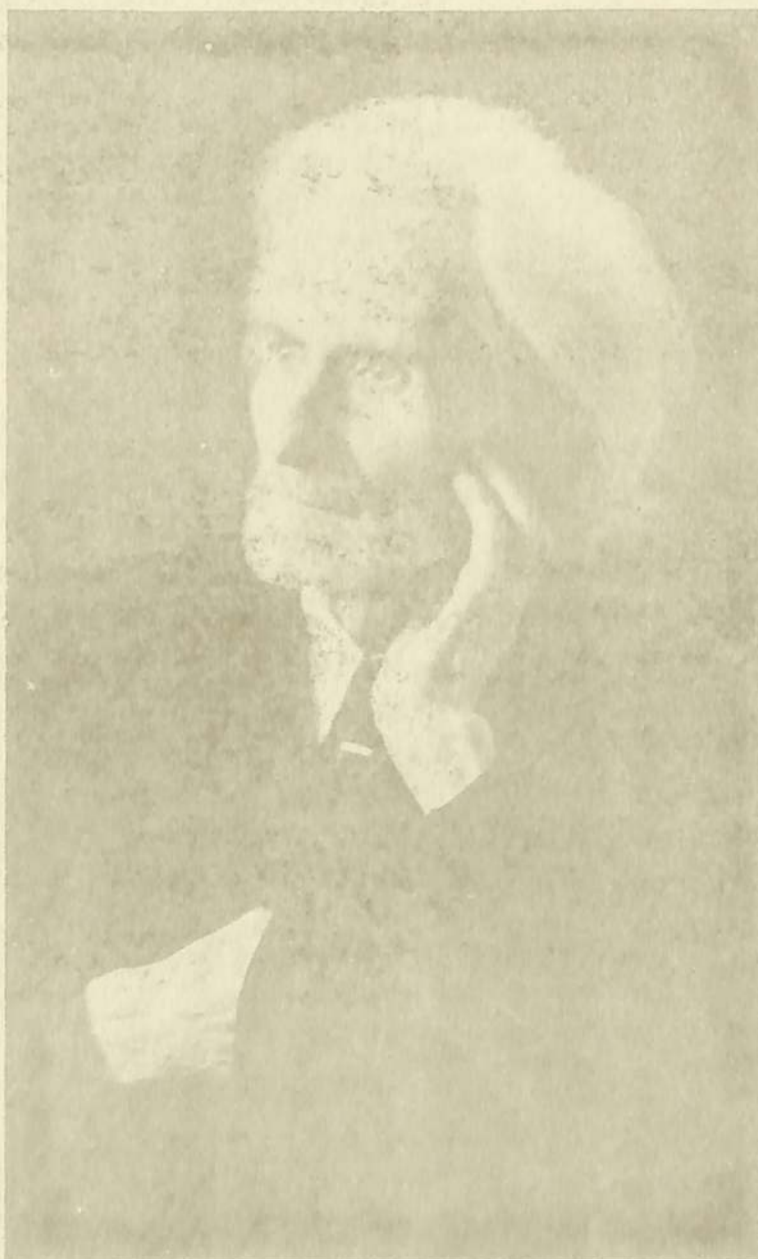
Evangelija nėra iš šio pasaulio, bet tačiau ji yra skirta pasauliui. Tad aiškesnis ar tamsesnis Evangelijos supratimas turi reikšmės žmonių mastymui ir gyvenimui. Liuteris aiškina Evangeliją ta prasme, kad tik tas darbas yra geras, kuris tinka Dievui. Taip galima ir virtuvėje ir tvarte dirbant įtikti Dievui, o kalbėti vien tik maldas ir nieko neveikti - gali būti tai ir "švento egoizmo" išmislas. Svarbu dirbti sąžiningai, pasišventus, atmenant, kad Dievas mato mūsų darbus ir stebi mūsų mintis. Sąžiningai reikia dirbti ne dėl to, kad pasaulis būtų savimi aukščiausia vertybė, bet dėl to, kad jis yra priemonė tarnauti Visagaliui. Pats pasaulis nėra galūtinis tikslas. Jis tik priemonė įkūrti bei įtvirtinti Viešpaties Karalystę. Mes žmonės galime siekti šio tikslo, bet savo Karalystę galūtinai įkūrs pats Viešpats. Mes esame pašaukti būti Jo darbininkais. Tad gyvendami pasaulyje ir naudodami pasaulines priemones, turime taip gyventi ir dirbti, kad tarnautume Dievo tikslams. Tuomet mūsų darbas ir veikimas yra viršlaikinės vertės. Taip vykdydami savo pašaukimą, dirbame Viešpačiui tinkamą darbą.

Tačiau šių laikų žmogus yra daugiau ar mažiau pačių gyvenimo reikmenų priklausomas. Jis duodasi jų pavergiamas,

užuot jas naudoję aukštesniems tikslams siekti. Kultūros priemonių gausumas prislegia patį žmogų. Apie šių laikų žmogų būtų galima kalbėti Povilo žodžiais: "visko turi, tačiau nieko neturi." Žmogus turi įvairius patogumus, tačiau pats savęs nepažįsta. Paskendęs tarp daiktų nemato aiškaus kelio. Gaudydamasis smulkmenų nemato galutinio tikslo. Esame technikos belaisviai. Kultūra nebeatrodo tokia viliojanti, kaip ji atrodė prieš 20 ar 30 metų. Šiandien matome mūsų nudienės kultūros biednystę. Rodos, daug ko turime, o neturime nieko tikro, nieko - kuo galėtume didžiūotis. Ar dėl to galime kaltinti Reformaciją, kaip kai kurie tai daro? Reformatoriai mokė daiktus naudoti kaip priemones, o šių laikų žmogus daiktus padarė sau tikslu. Mes susmulkėjome, nusmukome nuo Reformacijos skelbėjų mokytų tiesos aukštumų.

Kas yra kultūra? Kultūra kyla iš varžybų tarp dvasios ir materijos, iš dvasios pastangų susivokti, išitvirtinti esamoje tikrovėje. Aš tiek persimu tikrove, kiek aš ją savo dvasia suvokiu, kiek pačią tikrovę sudvasinu. Tik dvasios jėga galiu pakeisti tikrovę. Pirm negu ką darau, aš turiu suprasti. Mano veikimo pagrinde yra dvasia. Supratęs daiktą, galiu jį keisti, tvarkyti ar tobulinti. Kūrėjas įsakė žmogui pavergti sau Žemę. Ji turi tarnauti žmogaus tikslams, o pats žmogus -- Kūrėjo tikslams. Kūrėjas sutvėrė didingus kūrinius, žmogus gali pasekti savo Kūrėją ir irgi ką nors, nors ir menkesnio, kurti. Kūrėjas mąsto didingas mintis, žmogus gali jas pasekti, irgi gali mąstyti. Ką Dievas yra sutvėręs, tą Jis nori išlaikyti.

Kultūra siekia materiją sudvasinti, suvesti materiją ir dvasią į nedalomą vienybę. Mokslu, menu ir technika tatai tik iš dalies tepavyks-

Su geriausiais linkėjimais nuoširdžiai sveikiname MŪSŲ SPARNŲ Didžiai Gerbiamą Bendradarbį Daktarą VYDŪNĄ gimtadienio proga: kovo 22 d.

ta. Tikima, kad einama prie to didelio tikslo: materijos persunkimo dvasia. Tikintis tiki, kad Dievas pagaliau įvykdys didįjį visų kultūrininkų troškimą, jog bus užpildyta spraga tarp materijos ir dvasios. Kūnas nebus paliktas dulkėms, bet bus prikeltas ir tobuloje vienybėje su siela sujungtas.

Tad ir yra prasmės kovoti dėl būsimosios tobulosios santvarkos, kurią galūtinai užbaigs pats Dievas. Dabar, žmogaus dvasiai nusmukus, dirva neša ūsnis ir erškėčius. Šių dienų kuriama kultūra nėra tobula. Visoje mūsų kultūroje žymu dvilypumas. Kas nori kurti, tas dažnai turi griauti. Kiekviena ūkinė pažanga nukonkuruoja silpnesnį. Tautinė kultūra turi savo augimo ir vytimo laikotarpius. Todėl netikintis dažnai kultūros atžvilgiu yra pesimistas. Bet tokiu nėra tikintis. Jis tiki į visų dorų žmogaus pastangų užbaigimą, vainikavimą, nors žino, kad jo kūryba ir nebus perkelta į tobuląją, Dievo sukursimą Karalystę, nes nėra nemirtingų kūrinių žmogaus galioje. Tačiau kūryba yra liūdi jimas už būsimąją, Dievo vykdyimą kūrybą ir kurybos užbaigimą. Kultūra giliausia prasme yra pasisakymas, liūdi jimas, kad mano netobulus darbus užbaigs Dievas. Mano darbai pavirs dulkėmis, o tačiau yra prasmės kurti, nes mano kūryba yra ženklai būsiančiojo didžiojo "kultūros pavasario". Ne aš pavasarį prikeliu, bet aš juo džiaugiuos bei pasirengiu jį sutikti. Ne aš save pašventinu, bet Dievas yra tas, kuris mane šventina. Bet aš duoduos pašventinamas. Kultūra yra beldimasis į duris, kurias pats Dievas atidarys, kai Jis visą darys naują.

Todėl tikintis žmogus kultūrą vertina teigiamai. Ji nėra savimi tikslas, bet priemonė - mums naudinga, kol esame gyvi. Nors pasiektume didžias kultūros aukštumas, vistiek turėtume mirti. Dabartinis gyvenimo priemonių gausumas nepadaro mus dvasiniai stipresniais. Juo pasiekiame daugiau kultūros, tuo aršiau iškyla klausimas dėl pačios prasmės. Juo daugiau savo dvasia apvaldome materiją, tuo ryškiau iškyla pats tikslo klausimas: kuriam tikslui? Kam naudojame atomų skaldomąją jėgą? Didingos mintys, vertingi išradimai savaime dar nelaimina mus. Gera širdis proto išradimus gali panaudoti geriems tikslams, bet kaip gauti gerą širdį? Nuodėminga žmogaus ranka kultūros priemonės gali paversti kenksmingomis. Kultūra savimi nėra kažkas tobulo. Ja naudojasi ir demonai. Kultūroje grumiasi dieviškos ir šetoniškos jėgos. Šetonas vilioja žmogų tikėti, kad kultūra jis gali prisilyginti Dievui. Taip mokslas išvirsta į propagandą, menas į biznį. Išradimai naudojami vieni kitiems kenkti. Juo daugiau tokios "kultūros", tuo sunkiau gyventi. Kultūra negali atstoti religijos. Kultūra be religijos žmogų atveda prie krizės, ji negali žmogaus išganyti. Kultūrai reikia EVANGELIJOS. Evangelijos apšviesti žmonės kūrė gražiausius kūrinius. Gi, kas vien tik kultūros siekia, tas ją griauja. Tik religijos koreguojama kultūra gali tarnauti žmonijos labui. Šiandien mūsų kultūrai labiausiai reikia Evangelijos, nes dabartinė supasaulėjusi kultūra užslopino ją. Vėl atėjo laikas, kaip Reformacijos laikais, kad Evangelija būtų galingai skelbiama tautų išvadavimui iš kultūros "Babelio", kad žmonės vėl galėtų kurti gražią kultūrą, kol išauš didžiojo Kūrėjo amžinosios palaimos Karalystės rytas.

KALVINO LAIŠKAS LIETUVOS REFORMATAMS

1561 r. 9 okt.

Quod de charitatis mutuo inter nos colenda studio scribitis libenter
 implator ac pia vestra admonitione moram gerere paratus essem, si mihi
 ista ratio a vobis prescriberetur, quomodo reconciliari me oporteat
 cum Georgio Blandrata. Cuius sub persona Illustrissimorum Ducis & Palatinus
 Viliensis vos omnes horraus sum ad cavendam illam pestem, graviter factus
 offensus, mihi certe dolet officium a sacro vestro amore profectum,
 et pia salutaris vestra cura, non placuisse sed quid facerem? Saltem
 defuisset sum. Nec me vaquam poenitebit eius offensio, quam mihi
 summa necessitas immoixie. Magni vobis est existimatio Blandratum
 qui negotiorum hominum vitam esse cognovistis, nec ullius erroris suspectum.
 Cuius autem de ipso publici testatus sum publici testatus sum, ostendit
 Prefatio, de qua mecum expostulatis. Ergo vobis non est suspectus, placet
 apud me comitatus est, imo coram hac Ecclesia mihi non creditis: cur ego
 potius vobis credam? Multum scilicet vobis orij est, ut Symon legatis ob
 tales quosquies Sed Blandratum excellentia vos manet qua horribile
 scandalum nascetur, si consurgere mecum incipiat. Ergo non vulgare fecit
 operepreceum longo itinere, quod tantum sibi nomen adquisierit. Nullus est
 apud alias gentes vos admirantium non ferus atque angelicum e celo delapsum
 vestras delicias maxime vobis munde Summo etiam de in preno sit apud
 vos per me licet modo viciis pro vestra equitate mihi per vices non
 reserere quod apud nos omnibus satis sapere conpertum est. Si adponis
 loquor, vos me cogestis. Ceterum de sciatis immoixia quorundam facilitate
 male Ecclesie vris fuisse consultum, quibus praefatus fuit, mitto brevis
 historia totius compendium ex quo perspicuum vobis fiet, nisi infideliter
 et proditorie vobis agere vellent. tacendum non fuisse in tanto vestro
 periculo. Si nihil videri obtemo, aliquid tamen et Italica qui apud nos est
 Ecclesia senonibus, et ex mox Christi serui Doctori P. Martyri tribuit.
 Quaequid statueritis, ingenie fiteor mihi non esse honorificam iam
 conferri cum Blandratum. ut a vobis factum est. Valete fratres ex animo
 dilecti et colendi homines vos spiritu suo gubernet. virtute moneta
 sustineat, donec omnibus locupletet. Geneva 9 Octobris 1561.

Johannes Calvinus Vindex

Eximij Christi servus
 Ministris et senioribus
 Ecclesiae Viliensis, fratribus
 mihi carissimis et vere
 honorandis.

Rec. 23/Januarii
 1562/29. Octobris
 Joannis Calvinus
 n. 1

Kalvino laiško adresas ir laiško priėmėjo prierašas.

Viršuje esančio laiško originalo didumas yra: 21,0 x 31,5cm.

KALVINO LAIŠKO VERTIMAS

Vertė: kun. P. Dilys

Ką rašote apie siekimą mūsų tarpusavės meilės, kuri privalo būti išlaikyta, noriai priimu ir esu pasiruošęs paklausti jūsų pamaldaus perspėjimo, jei man nurodysite teisingą būdą, kaip turiu susitaikinti su Jurgiu Blandrata. Kai prakilnaus kunigaikščio ir Vilniaus vaivados asmenyje jus visus išpėjau, kad saugotumėtės to užkretimo, tai smarkiai išsižeidėte. Man tikrai nemalonu, kad išpildymas pareigos, išsauktas nuoširdžios meilės jums ir pamaldaus susirūpinimo dėl jūsų išganymo, jums nepatiko. Bet kas gi man reikėjo daryti? Bent išpildžiau tai ir niekuomet nesigailėsiu to ižeidimo, prie kurio mane privertė galūtinai būtinumas. Didelėje pagarboje laikote Blandratą, kuri pažinote kaip vyrą be priekaišto ir jokia klaida neįtartina. Ką aš apie jį viešai paskelbiau, rodo pratarmė /Prie Apaštalu Darbu komentaro išleidimo. VERT./, į kurią atsakymo iš manęs reikalaujate. Nors jums jis ir nėra įtartinas, mano manymu jis yra įsitikinęs klaida, taip pat ir šios bažnyčios atžvilgiu/rodos, kad Vilniaus bažnyčios. VERT./. Netikit man, kodėl gi aš privalau jums daugiau tikėti? Atrodo, kad turite daug laisvo laiko, jei dėl tokių menkniekių šaukiate synodus. Bet jus skatina Blandratos Tobulumas: jei susiginčys su manim, kils baisus skandalas. Taigi, už tokią tolimą kelionę gavo nepaprastą atlyginimą, jei taip labai pragarsėjo/Keliavo iš Ženevos į Lietuvą. VERT./. Pas kitas tautas jis neturi jokios reikšmės, jūs juo geritės nemažiau kaip angelu, iš dangaus iškritusiu. Kuo mažiausiai pavydžiu jums jūsų pasigėrėjimo. Kai dėl manęs - tebūna jam leista būti pas jus ir didžiausioje pagarboje, bet taip pat jūsų teisingumas teleidžia man atsiminti, kas pas mus visus užtenkamai apie jį žinoma. Jei aštriau prabilau - verčiate mane taip daryti. Pagaliau, kad sužinotumėt, kaip per didelis kai kurių asmenų nuolaidumas pakenkė jūsų bažnyčioms, pridėdu trumpą viso įvykio išdėstymą, iš kurio jums paaiškės, koku būdu norėjo pasielgti su jumis neatvirai ir apgaulingai, o tylėti tokiame jūsų pavojuje nebuvo galima. Jei man netikite, tai pasitikėkite nors italų parapijos vyresniuoju, kuris yra pas mus ir garbinguoju Kristaus tarnu daktaru P. Martyru. Ką benutartumėt, atvirai prisipažįstu, kad man nėra garbė būti lyginamu su Blandrata, kaip jūs tai padarėte.

Likite sveiki siela, mylimi ir gerbiami broliai, Viešpats tevaldo jus Sava Dvasia, tepalaiko nenugalima malone ir tepraturtina įvairiomis dovanomis. Ženevoje, 1561m. spalio 9d.

JONAS KALVINAS, V.D.M./ministeris, t.y. Dievo Žodžio tarnas. Laiške tik pats parašas yra rašytas Kalvino/

Laiško antroje pusėje - antrašas: Garbingiesiems Kristaus tarnams kunigams/ministeriams/ ir Vilniaus parapijos vyresniesiems, man atsidavusiems ir gerbiamiems broliams. Laiško priėmėjo prierašas: Įteikta 1562m. sausio mėn. 23 d.

PASKUTINĖ DR. MARTYNO YČO PASKAITA

Dr. Martynas Yčas su šeima pasitraukęs iš Lietuvos 1940 metais dėl bolševikų antplūdžio, keliaudamas į Jungtines Amerikos Valstybes per Vokietiją, Ispaniją, Portugaliją ir Braziliją, nepraleisdavo progos iškelti savo numylėtos tėvynės bei lietuvių evangelikų reformatų bažnyčios vardo.

Žemiau matome jo referatą, skaitytą anglų kalba Portugalijoje Lisabonos škotų reformatams.

Po mėnesio, tai yra 1941 metais balandžio mėn. 5 dieną, dr. Martyno Yčo kūnas, širdies ligos nukankintas, rado poilsį Rio de Janeiro švento Jono Krikštytojo kapinėse, Brazilijoje.

Po visų didžiųjų savo darbų dabar jis ilsisi ant kiparisių nusagstytos terasos, baltos Kristaus statulos pavėsyje, kuri stovi aukštai Corcovado kalno viršūnėje su išplėstomis rankomis ir mielaširdingu žvilgsniu, amžinai nukreiptu į jūrą ...

Dr. Martynas Yčas

The Lithuanian Reformed Church

By Dr. Martynas Yčas

/Address given at the Scottish Church, Rue Arriaga, Lisabon, Portugal, in Spring 1941/

Lithuania, the biggest of the three Baltic States, lies between Russia and East Prussia, and has also a common border with Poland. In Medieval times Lithuania was one of the most powerful and largest states in Middle Europe. Its territories stretched from the Baltic till the Black Sea. The Lithuanian Grand Dukes fought successfully against the German Knights of the Teutonic Order, who under the pretext of spreading Christianity, conquered lands inhabited by the Lithuanian nation in what is now East Prussia. Their object was not so much to spread the Christian faith among what was then the pagan Lithuanian nation as to conquer the country itself. However, their attempts to invade Lithuania were of no avail and Christianity was brought to Lithuania from another direction.

The Lithuanian Grand Duke Jogaila/Jagello/ became King of Poland by his marriage to the Polish princess Jadvyga. Working together with his cousin Vytautas, who became Grand Duke after Jagello left for Poland, Jagello introduced Christianity to Lithuania at the end of the fourteenth

century. Thus Lithuania was the last country in Europe to accept the Christian faith. Lithuania, allied with Poland, under the leadership of this same Vytautas, Grand Duke of Lithuania, crushed the Teutonic Order completely at the battle of Gruenewald in 1410.

Christianity brought to Lithuania in 1382 was only formal introduction. The spirit of the people was not to absorb Christianity for many years. Missionaries came from Poland without knowledge of local conditions or of the Lithuanian language, which is completely different from the Slavonic tongues. Under such conditions the Lithuanian people could be made to understand the new faith only with great difficulty. In their minds the apostles of the new faith, who were united by religious ties to the Knights of the Teutonic Order, could as such only be regarded as their greatest enemies. Therefore Catholicism did not become very deeply rooted in the Lithuanian people.

The ideas of John Huss, brought by the Lithuanian nobility directly from the Czechs, began to spread rapidly among the Lithuanian people. Vytautas, who was invited by the Czechs to be their ruler, declined the offer and sent his cousin to occupy the Czech throne. Having been asked by the Emperor of the Holy Roman Empire to stop the growing Hussite movement in Lithuania, Vytautas ordered the famous Hussite Jeronimus of Prague and other influential teachers who had come to Lithuania to leave the country. This temporarily checked the spreading of Protestantism in Lithuania.

But a seed once sown has to give results. A hundred years after the time of Vytautas, the Reformation spread like a powerful wave all across Europe and reached Lithuania also, there its ideas were already familiar. In a short time the Lithuanian nobility, especially the Prince Radvila family, established the Protestant faith in almost the whole of Lithuania. Their method, which brought such successful results, was to establish schools all over the country in which able teachers from Western Europe taught in the Lithuanian tongue. Many books in the Lithuanian language were also published, in contrast to the method of the Catholic Church which used only the Latin and Polish tongues. Thus the first books to be printed in the Lithuanian language were Protestant Chatechisms and other religious literature. The first churches were founded by this same Radvila family in the middle of the sixteenth century. At this time almost all of Lithuania was Protestant, there were 192 Protestant parishes and only 4 Catholic parishes. The Calvinist doctrine gained ground in Lithuania and the Lithuanian Reformed Church was connected directly with Calvin himself. It is interesting to note that in the archives of the Synod of our Church in Vilnius may be found the originals of letters written by Calvin personally to the leaders of our Church and to the Lithuanian Grand Duke and the Polish King, Sigismund Au-

gust, who being himself a catholic was very much in favor of Protestantism and granted many privileges to the Protestant churches. In his time Protestantism in the Polish-Lithuanian state gained so much influence, especially among the nobility, that in the state the Protestants were in the majority. Then, as in France, Hungary and many other countries came the Catholic reaction. The Jesuits were sent by the Pope to fight the Reformation in Poland and Lithuania. After Sigismund August dark days came to the Lithuanian Protestants. A number of Polish kings who were at the same time Grand Dukes of Lithuania, actively took the part of the Catholic movement. Persecutions were organized, churches burnt to the ground, books destroyed, Protestant schools closed, privileges taken away from the nobles who were Protestants, many Protestant leaders were forced to leave the country. The Jesuits fought Protestantism by using the same weapons, founding schools and printing Lithuanian books,

Biržų Radvilų piliakalnio tvirtovės griuvėsiai.

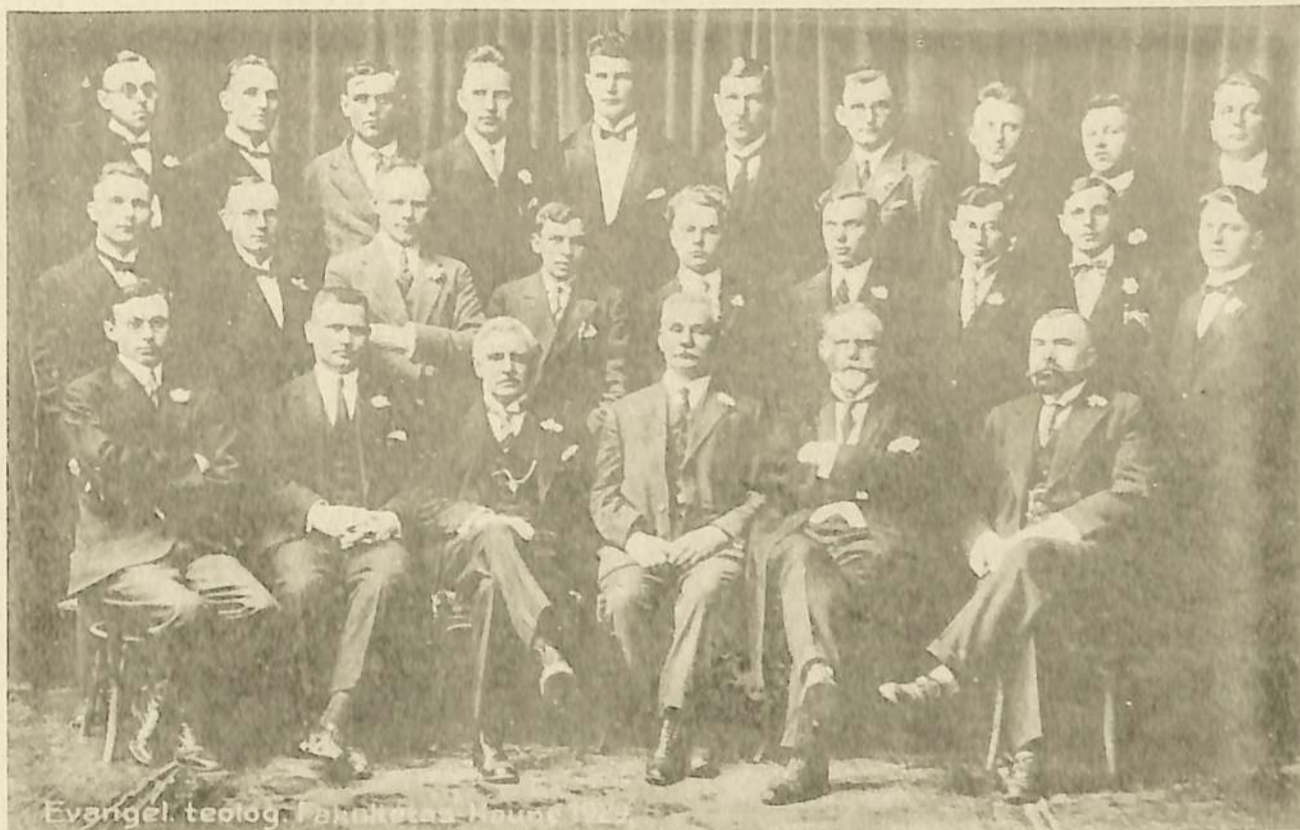
teaching in the native language. Little by little Lithuania accepted the Catholic faith, and now the great majority of the Lithuanian people, in fact more than 80 %, are Catholics, the Protestants numbering 8 % of the population.

Here I would like to mention that the Scottish and Dutch churches helped the cause of the Lithuanian Reformation in a very active manner. Many pastors of our Reformed Church were educated in Scottish universities and were supported during their studies by their Scottish brethren. Now, after World War I, the Scottish churches again came to our assistance in our need for ministers. Through Mr. MacDonald Webster we obtained scholarships for our divinity students and sent them to New College and afterwards to Aberdeen

University. Professor James Y. Simpson of Edinburgh was a very popular Britisher in the Baltic States, he managed to settle the boundary dispute between Lithuania and Latvia in a peaceful manner. Professor Simpson was elected Honorary Curator by the Synod of the Lithuanian Evangelical Reformed Church.

At the time of the Reformation there were many Scottish people in Lithuania: merchants, craftsmen, and others serving as mercenaries in the armies of our Princes. These Scottish Protestants also helped to spread Protestantism in Lithuania. The Lithuanian Bible was printed in part in London. Some of the money for this purpose was raised in Scotland.

Today only small remnants are left of what was once the mighty Protestant Church of Lithuania. Even though much weakened and diminished in numbers, the Lithuanian Evangelical Reformed Church was still strong, for many wealthy

Lietuvių Evangelikų Teologijos Fakultetas Kaune 1929 metais. Sėdi iš kairės dešinėn: slovakas doc. M. Lucomsky, čekas prof. J. Beblavy, prof. dr. K. Kurnatauskas, prof. dr. P. Jakubėnas, prof. Gaigolaitis ir dr. M. Yčas. Stovinčiųjų eilėse matome kunigus: Balčiauską, Jašinską, Dagį, Kurnatauską, Trakį, Pauperą, Neimaną, Barnelį ir kitus evangelikų kunigus

Protestant families left it large sums of money. This made it possible for the Church to give scholarships and support schools even during the period of Russian domination, which lasted from 1795 to 1918, when Lithuania, sharing the fate of Poland, became a part of Russia. This event is known as the Partition of Poland.

During the World War I, Lithuania became the battlefield of the Russian and German armies, and had to suffer a di-

rect consequences of war. Churches were destroyed and thousands of its members, also its pastors, fled to Russia. Those who were left had to suffer under the German occupation. Our religious centre, Vilnius, which is also our historical capital and centre of all cultural life, was cut off from Lithuania after the war. In 1920 Vilnius and its district were seized by the Poles. All our richest parishes and most of the property of our Synod, consisting of land and houses, were thus lost to us. After World War we started to reorganize Church

with very meagre resources in the independent Lithuanian state. We rebuilt our churches and called all our religious forces to work. In these twenty years of our independence we succeeded in doing very much. Our Church lost its material wealth, but gained very much spiritually. Memories of our glorious past gave new energy to our people and enabled them to rebuild the Church according to the traditions of our fathers. In organizing the new Lithuanian State our nation, which is at heart deeply democratic and tolerant, has respected the rights of our Church and has even given it support. Our Government helped us to organize the Evangelical Theological Faculty in

Dr. Jokūbas Mikelėnas, ilgametis Lietuvos Evangelikų Reformatų Kolegijos Prezidentas. Lietuvos Nepriklausomybės dešimtmečio proga buvo apdovanotas Gedimino III 1. ordenu. Per visus Nepriklausomos Lietuvos metus buvo Biržų apskr. ligoninės vedėjas ir chirurgas. "Biržų Žinių" steigėjas ir redaktorius. Jo rūpesčiu įsteigtas Lik.-Smardonės kurortas.

our University, helped us financially to rebuild our churches and build new ones, gave scholarships to our theological students. And more important still, the pastors of our Church were paid their salaries by the Government, and treated in every way just as the Catholics themselves. As regards the highest Government posts to the lowest, they were always open to the people of the Reformed faith, who had equal rights with the Catholics. For example, in the first Cabinet of Ministers, such important portfolios as

those of War, Education, and Finance were all held by Protestants. During the entire period of our independence, many of the important Government posts and those of the diplomatic service were occupied from time to time by Protestants. This amply testifies to the tolerance of the Lithuanian people.

Our revived Reformed Church thus reached a new phase of its existence. It had enough strength not only to organize itself from within, but also to enter into relations with various Christian organizations of an international character. For the first time Lithuanian delegates attended the Conference of the Pan Presbyterian Alliance in 1921 in Pittsburgh, Pa., U.S.A. Our Church was represented in many international conferences, such as: World Alliance for promoting Friendship through the Churches, The Pan Presbyterian Alliance, the Christian Council for Life and Work, and in various youth conferences, including the World Conference of Christian Youth at Amsterdam, Holland, 1939. We had a branch of the World Alliance - the Lithuanian National Council - actively at work in Lithuania. These international relationships gave us great moral support and made us feel: we are not left alone in our difficult position after the War, and that we are a part of the Christian world. This strengthened our spirit and gave us energy to continue the good work.

Friends abroad also gave us material support. As in the past, when Lithuanian Protestants were in great need and were suffering persecution, this time also our friends in Scotland were one of the first to come to our help. Before our Evangelical Theological Faculty was organized, our theological students were received into New College, Edinburgh and Aberdeen University, and some were educated at the cost of the Scottish Church. At the same time, American churches raised money for the rebuilding of our churches, and provided scholarships for our theological students.

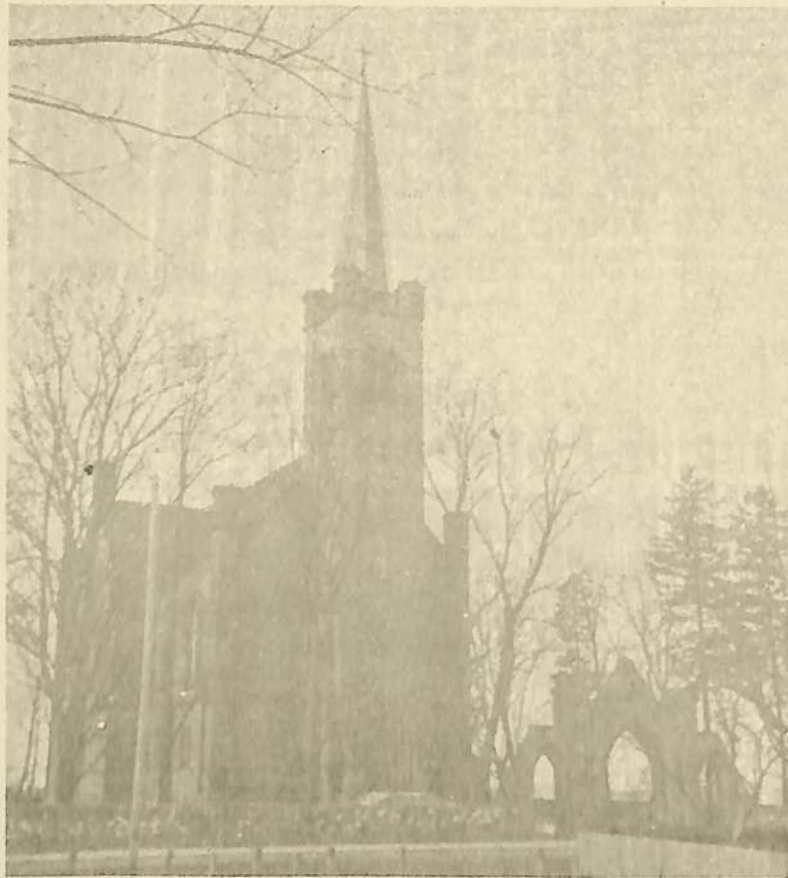
As you know, Lithuania as well as the other two Baltic states were seized by the Russians last year, June, 1940. The Lithuanian Evangelical Reformed Church, together with all Christian churches in Lithuania, is living the darkest period of its history. It is fighting now for its very

Šveicarijoje, Genevoje, prie Kalvino ir kitų didžiųjų reformatorių paminklo Lietuvos reformatės ekskursantes. Iš kairės dešinė: D. Yčaitė-Kregždienė, M. Bernsteinaitė, D. Puodžiūnaitė ir p. Mikelėnienė 1937 metais.

existence, for the aim of the Bolshevists is to destroy liberty and religion. The Bolshevists preach that religion is poison for the people and is a bourgeois superstition. Therefore, as we have had occasion to see already in Russia itself, the Bolshevists destroy churches, convert them into theaters, museums, or even stables, kill Christians by the thousand and forbid the preaching of the Word of God. In this regard the Bolshevists have not changed at all.

During the present war /World War II/, the Christians of lands occupied by the Russians, such as Poland, Galicia, White Russia, Bessarabia and now Estonia, Latvia and Lithuania, are suffering the terrible consequences of the Russian regime. Clergymen of all churches are imprisoned in concentration camps and taken to Siberia, churches and all religious organizations are closed, church funds and property confiscated, salaries stopped, religious instruction forbidden in schools and active members of the Church persecuted and imprisoned. We Lithuanians, who for many years had the Bolshevists for our neighbours, know that a Bol-

Biržų evang. reformatų bažnyčia

shevist menace is like an all-enveloping wave which sweeps everything before it and converts the Christian civilization into a mass of ruins. The tragedy of our Church is the greater because now we are cut off completely from the world and no one can give us a helping hand: the Bolshevists do not permit any communication whatever with foreign countries.

Now the world is divided into two camps: one is taking by force and destroying big and small countries alike, treading underfoot national rights and liberty, while the other side has as its ideals democracy and liberty for all nations. We are deeply convinced that Right will win, and freedom for large and small nations will be restored. We hope that after this world-wide struggle is over, the Lithuanian Ref. Church will again revive in a free and independent Lithuania. Let us pray God that our Church will again be in a position to help the other Christian churches of the world to promote Christian love and understanding among all the peoples. God help us!

VISUOMENINIS DARBAS - MŪSŲ PAREIGA

==== Rašo: agr. J. Valiūnas ====

"Niekas nesensta vien tik metų skaičių atgyvenęs, sensta tik tie žmonės, kurie apleidžia savo idealus. Metai raukšlėja veidą, bet entuziazmo praradimas — sielą. Tik kai tu nuleisi rankas ir tavo širdis apsidengs pesimizmo šerkšna bei sustings atšalimo ledais, tada jau tikrai tu būsi pasenęs ir tepasigaili tada tavęs Viešpats..." Samuel Ullman

PIRMYN - tai dėsnis, kurio laikosi visas pasaulis, pradedant mažiausio atomo ar elektrono ir baigiant milžiniškomis žvaigždynų sistemomis, pradedant vos išžiūrimumis pro didž. padidinimo stiklus bakterijomis ir baigiant protingiausiaja žmogaus būtybe. Visi žengia pirmyn, o jų energijos keitimosi tempas rodo jų dinamiškąją galią.

Jei visai neorganinei gamtai vadovauja vien traukos bei kiti pastovieji praamžinieji medžiagos dėsniai, tai gyvoji gamta turi taipgi ir kitokių, daugiau ar mažiau sąmoningų dėsnių. Schematinis instinktas vadovauja žemesnio organizuotumo gyviesiems, gi sąmoningus veiksmus tobuliausioje pasireiškimo formoje tematome pas gyvyjės karalių - žmogų.

Argi galima išivaizduoti žmogų, negalvojantį apie žengimą pirmyn. Kaip atrodytų tas asmuo, kuris gyvenimo eigai būtų visai abejingas. Netgi kalinys ar vergas vis puoselėja, t. ir kuklias, bet vis tik viltis. Tačiau įmanoma ir tokia padėtis, kuomet nuolatinio teroro veikiamas, žmogus tampa visiškai beviltišku užguitu padaru. Jei jo fizinės jėgos išsenka, o moralinės vertybės visos pašalinamos iš gyvenimo viešumos, gi bet kuris elementarinis teisėtumas tampa vien pasityčiojimo objektu - kokia gi begali būti kalba apie žengimą pirmyn. Jei pavartysime istorijos lapus ir pastudijuosime tautų vystimosi eigą, tai daugeliu atveju nesuprasime, kodėl protingasai žmogus kolektyviniame pasireiškinge tiek daug prasižengia su pirmyn-eigos bei savisaugos dėsniais. Žiūrėk, gyvena tauta šimtmetį ir kitą ir net visą tūkstantmetį. Rodos, galėtų gyventi ir tobulėti, žengti pirmyn. Bet, štai, išibrauna koks tai neapčiuopiamas destruktijos kirminas, ir tauta pradeda pagreitintą dekadensą. Gal tai naturalu, kad tautos kyla ir vėl smunka: pranyksta iš istorinio gyvenimo akiračio. Reiškia, įvykusi tautos liga menamai lyg ir naturali būtų. Gi smulkiau panagrinėję pastebime, kad atsisakymas nuo išlaikytųjų per ištistus šimtmečius papročių ir įtaka kurios parazitinės tautos-įsibrovėlės, - ji sugeba išiveržti ir be karo, - išnaikina pastoviuosius tautos moralės, taigi ir nuolatinumo bei ištisumo dėsnius.

Jei bet kuris kultūros laimėjimas, bet kuri pažanga įmanoma tik bendrųjų žmonių pastangų dėka, tai kaip suprast asmeninės savimylės kiaute užsidariusius žmones. Ir juo dau-

"The White House is full of purses from all nations who wait them to be filled with money. What does the LITHUANIAN nation ask for: money or food?.. No. She starves, but is asking only for one thing - l i b e r t y. And there is nothing more beautiful than this request."

O'Konski - the delegate of U.S.A. Congress.

L I T H U A N I A W I L L B E F R E E

Prof. Vladas Stanka

The February 16-th is a Lithuanian National Holiday, and every Lithuanian celebrates it as his own personal Holiday. And if we remember our native land every day, that day this remembrance is especially acute, and all our thoughts linger in Lithuania with her friendly fields, peaceful meadows, thick woods, calm lakes and winding rivers, where every one of us has his native-place, connected with the happy days of childhood and youth. But this day is not only holy and dear to our souls, but it is instructive and teaching to our mind, because it is full of meaning for the understanding of our

past and for the foretelling of our future.

In the past, on the February 16, 1918 in Vilnius the Lithuanian National Council has proclaimed the political independence of Lithuania, and this independence lasted for 22 years. Then there arises the main-question for us: how these 22 years must be regarded? Are they the normal condition, or must they be accepted only as an accidental event, or an episode in the history of our nation? Where lie the foundation and the sources of our independence: in the passing, momentary, superficial circumstances of a short period of time, or in the deep forces of history?

Many of our countrymen are inclined to trace these foundations to the old Lithuanian History, especially to the time of the Lithuanian Greatness under the rule of Vytautas the Great, when Lithuania was one of the most powerful states of Europe, especially after the victory at Gruenwald, where the united forces of Germany were utterly beaten and the expansion of Germany towards the East was finally barred. No doubts, this old Lithuanian State is an obvious proof of Lithuanian ability to statesmanship. None of all other Baltic not even Scandinavian nations, with the exception of Sweden alone, can boast with such a brilliant past. But let us not be blinded by the outer splendour of our old days. Only the lack of historical criticism and naive national romanticism can trace the modern idea for national independence to the state of our Great Dukes. The ancient state had quite different foundations. The Lithuanian state of those days was not a Lithuanian national state. Its tasks were in many relations too great for our nation, the forces of which were dissipated, dispersed, and lost in the big struggles, and the outer greatness, nor accompanied by the corresponding and adequate inner growth, has to some extent caused the following preponderance of all alien influences over the national development of the Lithuanian nation itself.

The true sources of our modern independence are deeper, wider, and of more cosmopolitan nature. The first source is the modern spirit of men and the consciousness of the value of a man and of a personality as such. This deeply rooted consciousness is one of the main features of the modern culture, and lies as a foundation in all political institutions of new times. But, the man with his own soul, with his feelings, his mind and thoughts, finds his expression in the first line in his own language. Here roots the nationalism in the good sense of this word. This is the other powerful factor of modern history. The Lithuanian language, the true bearer of the Lithuanian nationality, was preserved not by of the state, the kings, the aristocracy, or the statesmen, but only by workers and peasants. Its stronghold in its struggle for its existence were not royal or ducal palaces, nor mighty castles, but the poor farmers' huts, under the thatched roof of which the language of our forefathers was stubbornly defended against all foreign influences.

In this struggle for his native language the Lithuanian peasant has found a mighty ally, but that ally was not the

state, but the Christian Church, the foremost task of which was to carry the Word of God to the man. The Church has understood that this Word in order to reach the soul must be carried in the native language of everyone. Therefore, the first Lithuanian books and first authors were tightly connected with the Church and its tasks. The mighty invention of the human mind, the print-press, gave a new strong weapon, and the Lithuanian-printed prayer-books were one of the main sources of our national development.

The following step was the new conception of the role of the State in the destiny of man. It was understood that the task of the State is not to rule the men, but to serve them. This great idea which was created mainly in the English-speaking nations became the foundation of all modern political doctrines. It was understood that the state must adapt itself to the needs of the citizens and to their national feelings. Therefore, during the 19-th century, together with the universal spreading of the democracy, there was born the idea of the national state and it was the birth-century of Hungarian, Czech, Italian, Bulgarian, Serbin, Finnish, Norwegian and other national movements.

This universal development reached Lithuania as well. From the middle of the 19-th century the Lithuanian intellectuals began more and more to understand their duty to serve their people. From this spirit arose the national movement, the true laic literature, the journals, the first and most famous among them "Aušra". At the beginning of the 20-th century the Lithuanian national movement was ripe enough to display a political activity: the Great National Seim at Vilnius in 1905 with its request of political and cultural autonomy - was the first step in this direction.

Then the World War I brought further consolidation of the new democratic principles. President Wilson proclaimed his 14 points, where the right of every nation for the political independence was implied. Both antidemocratic states, czaristic Russia and imperialist Germany, collapsed. And on their ruins were founded the modern democratic states. Such were the conditions in the creation of Baltic states, and Lithuania as the first - on February 16, 1918 proclaimed her Independence.

It was easy to proclaim the independence, but it was a hard work to carry it into life. At this time Lithuania was one of the most devastated countries of whole Europe. She had no certain frontiers, but only menacing fronts from all sides. And what fronts! From one side Germany, which was already half-defeated in the West, but was victorious in the East and made spasmodic efforts to compensate her losses on the Rhine by the gains on the Nemunas. From the other side - the formidable Russian revolution, which was able to defeat the mighty armies of her most able generals, who were amply aided by the allies. And from the South - the Poles, who were then still incapable to understand that the new Lithuanians were not the same as four centuries ago. And

Lithuania had no soldier and no rifle in her army, no penny in her treasury, no staff of officials for the government, no help from abroad. In spite of all this, in the subsequent five years Lithuania has assured her national frontiers, has created her army, has organised the whole government-apparatus of a modern state, has well balanced state finances, has a broad educational system, crowned by the entirely new University, has proclaimed a very modern constitution, has built up the wide-branched diplomatic relations and had understood to add to all that even a very radical social reform - an agricultural reform, which was one of the most successful in whole Europe. The Nation found able statesmen, - the widow and daughter of one of the first of them is among us, - and these statesmen have made the work which must be estimated as one of real political miracles of modern times.

We can remember these years not with shame, but with pride. As well we can with pride remember the following seven-

St. Dagilio, 1843-1915m., vieno iš lietuvių evangelikų reformatų spaudos veikėjų, paminklo iškilmingas atidarymas Biržuose. Atidarymo proga kalba prof. dr. kun. Pov. Jakubėnas.

teen years of our independence. Lithuania is one of the poorest countries in the whole world. No diamonds, no precious metals, no coal, no oil, no copper, no lead, no tin, no iron, no salt, nor any other metals or minerals. Every plough-share, every nail, every handfull of salt must be supplied from abroad. In the country itself we had only the soil, - and this by far not of the best of quality, - and our hands to work. But we did not envy any of our neighbors, we only worked bravely. And we have provided ourselves with all we needed, and we had no state-debt, and every parcel of goods, we re-

ceived from abroad, was fully paid. We have understood to improve greatly our communications, to build many modern edifices, to build many modern bridges. Our educational system was near to the universal compelling, and a second university and Academy of Sciences were organized. Our arts flourished, our literature grew rapidly, our opera was regarded as one of the best in the East Europe. No, nobody could dare to say that we have done something wrong or that we have omitted something. If something was wrong, then it was caused by

T H E S H I P

There was no song nor shout of joy
Nor beam of moon or sun,
When she came back from the voyage
Long ago begun - - -
But twilight on the waters
Was quiet and gray,
And she glided steady, steady and pensive,
Over the open bay.

Her sails were brown and ragged,
And her crew hollow-eyed,
But their silent lips spoke content
And their shoulders pride - - -
Though she had no captives on her deck,
And in her hold
There were no heaps of corn or timber
Or silks or gold.

By J.C.Squire

our geographical situation which some times compelled Lithuania to adapt herself to her neighbors. And to-day, in remembering the years of our independence, we can be justly proud and can say: if all nations of Europe would go the same way, if all nations were as industrious and peaceful, as contented with the country they possessed, - then the true Golden Age would have been already realised in the World.

Of course, we were a small nation. But we never had the feeling, that we were small citizens. And when the citizens of the great nations came to us, - without our invitation, - we were truly astonished, how servile, how cowardly, how trembling they were before their own masters. Slaves, but not the modern men! It was really a pity to look upon them. And that was the main cause, why we could not understand them.

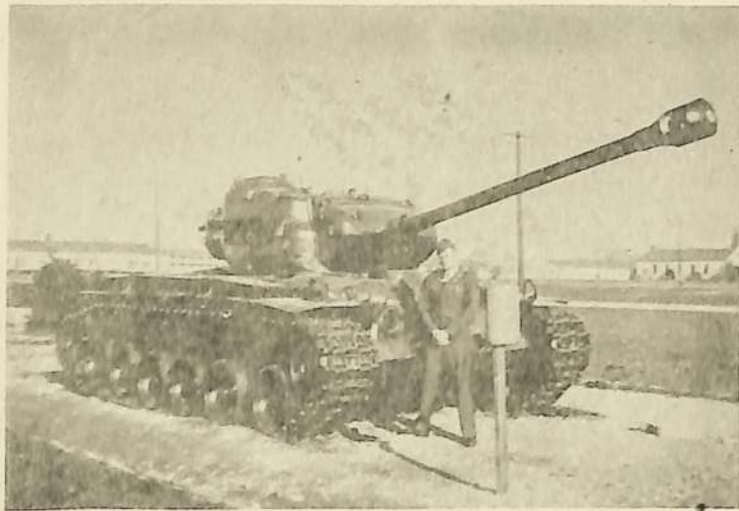
The war, in which Lithuania has no slightest - neither direct, nor indirect, - responsibility, has come and destroyed our independence. But that was not our fault. And this conviction leads to the firm faith, that the independence will be restored.

Why not? We have seen that the foundations of this independence are deep and broad ones. We know that these principles are until now neither abrogated, nor substituted. Contrarily, they are reaffirmed by the leaders of the English-

-speaking Nations. They are acknowledged by all other nations. They are laid as the acting over all continent in New-as well as in Old-World, in Near-as well in as in Far East, they are carried out from Ireland to Korea, from Norway to Abisinia. The contravening against these principles is proclaimed as being an international crime and in the Nürnberg trial the great part of the charge was the charge with the violation of the sacred principle of democracy and of the Freedom of Nations. Why think that only Lithuania and the other Baltic nations must be excluded from the blessing of these principles?

The Freedom of nations is indivisible. Either it is for every nation and everywhere, or it is for nobody and nowhere. We must trust and believe: it is for all and everywhere.

Meaning: our country will be free, and in a very short time!

Lietuviai tremtiniai

Amerikos armijoje

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

J I S N U T E I S Ė I I V A D U

Paruošė: Alfredas Vėlius

Paprašius leidimo šiai kalbai spausdinti, teisėjas Harold R. Medina maloniai atsakė: "Mielu noru sutinku, kad ši mano kalbelė TEISĖJAS IR JO DIEVAS būtų skelbiama spaudos puslapiuose. Juo didesnis bus tiražas, tuo plačiau pasakytieji žodžiai pasitarnaus žmonėms ir tuo labiau galėsiu aš pasdžiaugti." Štai ištraukos iš J.A.V-bių teisėjo, Federal Judge, H.R. Medina kalbos, pasakytos 1951m. vasario 5d. metiniame CHURCH CLUB OF NEW YORK susirinkime. Šis teisėjas pirmininkavo nuteisiant 11 komunistų vadų pratestoje byloje New Yorke 1949 - tais metais.

Šventajame Rašte daug kas pasakyta apie teisėjus, tačiau aš nei vienos vietelės negaliu prisiminti, kuri man duotų pagalbą apie tai, kaip teisėjui atlikti savo juridines funkcijas, žiūrint iš religinio taško. Gal būt tai yra dėl to, kadangi tai per daug asmeninis reikalas, apie kurį veikiau neverta būtų ir kalbėti. Kaip ir bebūtų, šiam vakarui pasirin-

kau temą: "Teisėjas ir jo Dievas". Jei ši tema dar niekieno nediskutuota, tai būtų gera, kad kas nors tai padarytų, nes aš labai tikiu, kad tokių pergyvenimų, apie kokius aš Jums noriu papasakoti, būdingų daugeliui amerikiečių teisėjų, tikriausiai bus ir kiti turėję.

Kaip pastebėsite, aš kalbėsiu apie du dalykus. Vienas iš jų bus nusižeminimas, o kitas - malda.

Aš galvoju, kad aš esu daugiau ar mažiau būdingas amerikonas. Jau iš mažens turėjau gilų ir nesvyruojantį tikėjimą, kuri radau konfirmacijai paruošiamose pamokose Ossininge, Episkopalo Bažnyčioje, New Yorko valstijoje. Kaip ir dauguma žmonių, aš norėjau būti geresnis krikščionis. Bet, kai dabar peržvelgiu visus tuos praslinkusius metus, tai turiu prisipažinti, kad aš tik palyginamai mažai ką tepadariau, kad tai tikrai viską įgyvendinčiau. Būdamas teisės studentu ir vėliau teisėju, aš narsiai kovodavau už tai, ką mes teisybe vadiname, ir aš domėjausi ligi liguistumo įvairiausiomis teisinėmis normomis bei jų istorine raida. Jos buvo man lyg įrankiai, kuriais aš išsijuosęs dirbdavau.

Dar neilgai buvau ėjęs teisėjo pareigas, kai pradėjau pajusti savyje visai kitokią - naują atsakomybės jausmą. Tai yra kažkas nelengvai išaiškinamo. Sunku būdavo. Aš norėdavau būti teisingas ir į savo pareigas žiūrėdavau rimtai. Aš pradėjau justti ką tik bedarydamas - ar kokį sprendimą besiaiškindamas, ar tik dėl procedūros eigos - kad visa tai vienu ar kitu būdu pasidaro dalimi didžiulio pastato, kuris savo ruožtu yra tik dalis, lyg kokia lastelė, mūsų moralinių įstatymų visumos, valdančios žmoniją, kuri turi turėti savyje Dieviškąją pradžią.

Bvertindamas liūdininkų pareiškimus, beatsižymėdamas savo nuomonę ir beformuodamas sprendimus, aš palaipsniui pradėjau įsitikinti, jog aš atlieku savo mažąją dalelę statybos darbų šiam didžiuliam pastatui. Ir aš žinojau, kad aš negerai padarysiu, jei nepakankamai įsisąmoninsiu, jog visi šie reikalai - mažesni ar didesni - būtų tik tušti burbulai, jei jų kiekvienas negautų sau tinkamos vietos moralinių įstatymų visumoje, valdančių mus visus. Tai yra kažkas tokio, kas netaip lengvai išsiaiškinama. Aš vis dar svarstydavau kaip teisininkas. Tuo tarpu pagrindiniai teisės nuostatai pasiliko nepasikeitę. Aš tebedirbau savo profesijoje, kaip ir ligi tol. Bet vieną gerą dieną kažkokia jėga mane nutvėrė. Jos veikimas man buvo kažkas naujo, lyg kokios dvasios būta. Būdavo, lyg visą laiką mane kas nors sekioja bei stebi ir vis man sako, kad aš savo sprendimus ir patvarkymus pagrindinai daryčiau teisingai ir teisėtai.

Kaip žinote, juk - mes teisėjai - esame žmonių patarnautojai, lygiai kaip ir visi valdiškose įstaigose dirbantieji mūsų savotiškos rūšies demokratijoje. Ir aš manau, kad Jums nebūs sunku suprasti iš to, ką čia išdėsciau, kad man neilgai truko įsitikinti, jog - mes teisėjai - tarnaujame nevien tik žmonėms, bet dar ir kam nors daugiau. Aš dažnai vis prisimenu žodžius iš 22-jo perskyrimo Evangelijos šv. Luko, kurie taip reikšmingi komunijos šventėje: "KILO TARP JU, GINČAS, KAS

JU RODOSI DIDŽIAUSIAS. BET JIS JIEMS TARĖ: PAGONIŲ KARALIAI VIEŠPATAUJA ANT JU, IR KURIE TURI VALDŽIĄ, VADINAMI GERADARIAIS. JŪS GI NE TAIP - KURIS JŪSŲ YRA DIDŽIAUSIAS, TEPASIDARO KAIP MAŽIAUSIAS, IR KURIS YRA VIRŠININKAS, TAS TEBŪNA KAIP TARNAS. NES KAS DIDESNIS: AR TAS, KURIS SĖDI PRIE STALO, AR KURIS TARNAUJA? AR GI NE KURIS SĖDI PRIE STALO? AŠ GI ESU JŪSŲ TARPE KAIP TAS, KURIS TARNAUJA."

Prieš daugelį metų dažnai girdėdavau teisėją N. Cardozo / Federal Judge/ kalbant apie NUSIŽEMINIMĄ. Cardozo iš tikrųjų buvo kuklus žmogelis, to fakto niekas negalėtų nuginčyti. Ir jo tokio nusižeminimo aš tol negalėdavau įvertinti, kol pats nepasidariau teisėju, kovojančiu su didelėmis ir komplikuotomis problemomis. Tik tada aš pamačiau visą tą našta kitokioje šviesoje, kuri spaudžia žmogų, tiesos ir teisybės beieškant.

O ypatingai aš šią našta pajutau, kai atsidūriau komunistų bylos sukūriuose, kurie sukeliama milžiniškų jėgų, nuo kurių, gal būt, kaip aš viską mačiau, net žmonijos likimas priklausys. Bet vėliau aš staiga pastebėjau, kad paskirtis mane pasirinko šiam momentui pasiimti visą atsakomybę už Amerikos meilę dėl teisybės. Ir taip reikalingam besiklostant, aš pajutau beesą visai mažas ir bereikšmis tų įvykių eigoje. Tačiau patyrimo pasisėmiau labai daug. Tai tiek turėčiau pasakyti dėl nusižeminimo reikalingumo.

O dabar norėčiau prasiitarti dėl MALDOS. Mano laimei, mane išmokė pasimelsti vakarais prieš einant gulti jau tokį jauną, kad aš visai nebegaliu prisiminti, jog be maldos būčiau kada atsigulęs. Tik vieną vienintelį kartą, prisimenu labai gyvai, nepasimeldžiau. Tai buvo mano pirmasis vakaras mokyklos bendrabutyje, kai aš buvau 14m. amžiaus. Patekęs mokyklon, visokiausių išpūdžių sužadintas, dar gavęs ir naują kambario draugą, išblaškytas --- pamiršau savo vakarinę maldelę.

Na, ir praslinkus eilei metų, aš pasidariau teisėju. Ir aš

Kunigas F. Barnelis su savo šeima Vakarų Vokietijoje.

manau, kad jums nereikia daug aiškinti, jog sunkiausias teisėjų darbas yra pats išnešimas sprendimų žmonėms, kurie yra nuteisti arba kurie prisipažįsta kaltais. Aš dažnai pagalvodavau apie tai, kaip man reiktų pasielgti su kaltinamuoju, kuris teismo metu begėdiškai į teismą atsineša. Mano supratimu, tokiais atsitikimais teisėjas neturėtų didinti bausmės, kai kaltinimas kaliniui sukelia pyktį.

Kartą man štai kas atsitiko. Moteris, kuri netrukus turėjo tapti motina, susigundžiusi pašto neteisėtu pasisavinimu ir dėl to teisiama, sudarė man nemažą galvosūki, kaip su ja pasielgti. Bet paskutiniu akimirksniu ji mane taip nuteikė, kad aš bylą atidėjau vienai savaitei. Sekantį sekmadienį aš nuėjau į bažnyčią pamaldoms. Laike pamaldų buvo padaryta maža pertraukėlė, kad visi dalyviai galėtų tyliai pasimelsti, kiekvienas dėl savųjų rūpesčių. Aš pasimeldžiau už aną moteriškę taip karštai, kaip tik mokėjau. Po dviejų ar trijų parų toji moteris vėl stovėjo teisme mano akivaizdoje. Aš papasakojau jai, ką dėl jos pergyvenau bei kad meldžiaus bažnyčioje. Ir rezultate - aš šiai moteriškei skyriau tik sąlyginę bausmę. Esu beveik įsitikinęs, kad ši vargšė moteris vargiai kada bepaklius į kuri nors teismą. Nežinau, kodėl teisėjas turėtų varžytis pasisakyti, jog jis prašas Dievo padėjimo ir pastiprinimo savo pareigoms atlikti.

Ir visai neilgai po šio įvykio atsitiko, kad kuri laiką aš taip nuoširdžiai ir taip karštai melddavaus, kaip dar niekad savo gyvenime. Ir kaip pradžioje kalbėdamas minėjau, man atiteko 11-os komunistų vadų bylą vesti. Ilgą laiką man atrodė, jog ši byla gali mane pribaugti. Bet kai pradėjau jausti einas vis silpnyn ir vos begalis visą tą našta bepakelti, aš sėmiau stiprumo iš tojo šaltinio, kuris niekad neišsenka.

Leiskit man paduoti keletą smulkmenų. Vieną teismo dieną vienas iš gynėjų atsisakė atsakyti į klausimą, pasiremdamas kažkokia tai konstitucine privilegija, kuri tikrumoje visai neegzistavo. Dėl visa ko daviau jam laiko pasitarti su savo patarėjais. Sprendimo paskelbimą sulaukiau, kad galėčiau pasitikrinti, ar nėra išivėlusis kokia klaidelė. Sekantį rytą, tai buvo 1949m. birželio 3d. aš jį nubaudžiau 30 dienų kalėti, kad jis įsitikintų ir imtų atsakyti į teismo pastatytą klausimą.

Kilo triukšmas. Likusieji 10 gynėjų bei jų advokatai ir daugelis iš žiūrovų atsikėlė iš savo vietų ir pradėjo reikauti bei šūkauti, tuo būdu reikšdami protestą prieš per didelį teismo žiaurumą. Kai kurie gynėjai net mėgino link stalo žengti. Visame šiame sujudime aš likau lygiai toks ramus, koks esu dabar, čia į jus kalbėdamas. Aš net nepakėliau kalbos tono ir nekalbėjau garsiau, negu čia dabar kalbu; ir tokiu būdu aš išrinkau keletą iš tų triukšmavusiųjų pavieniui, nustačiau visus jų išsišokimus, daviau kiekvieną jų žodį užrekorduoti, ir iš eilės juos nubaudžiau atatinkamomis kalėjimo bausmėmis.

Turiu prisipažinti, kaip gyvas esu, kad tokios savikontrolės tokiame dideliame įtempime, kaip kad čia buvo, aš iš savo paties valios niekada negalėjau turėti. Jeigu bet kada kas nors yra pajutęs, kad kažkas stovi greta jo, tvirtai paremia

jo nusistatymą, pastiprina ir padrasina, - tai tą dieną buvau aš vienas iš tokių palaimintųjų. Panašiai buvo ir vėliau, ir prieš rugpiūčio mėn. pabaigą, kada aš vieną dieną galūtinai galėjau palikti teismo rūmus poilsui su ta mintimi, kad gal būt man niekuomet nebereikėtų į juos sugrišti. Bet po kokių 10 ar 15 minučių aš vėl atsigavau, sugrižau ir nuo to laiko aš vis jaučiuos einas stipryn, net iki dabar.

Gal kam atrodo, kad nevertėtų man tokių dalykėlių išpasakoti. Tačiau aš negaliu čia su plačiai siekiančiomis diskusijomis, filosofinėmis ar tarptautinėmis problemomis pasirodyti, nes apie tai mažai teturiu supratimo. Atrodo, kad geriau būtų, jei tokių didelių painiavų bei sunkių bandymų metu, kai kiekvienas sielojasi ir yra pilnas visokiausių galvosūkių dėl šios didžiulės šalies, kuri mums priklauso ir kurią taip mylime, mes vienas kitą kokiu nors būdu paguostume.

Pagaliau, kai viskas pasakyta ir padaryta, juk ne mes esame tie, kurie veža vežimą. Ne mes esame tie vykdytojai, bet tarnai mūsų visų Vykdytojo valios. O tai dėl to ir yra džiugu, ir reiktų, kad tai žinotume, jog taip tikrai esti.

=====

A R S T E I G T I N A S

Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčiai

A T S T A T Y M O F O N D A S

/Diskusinis straipsnis/

Paskutiniuoju laiku Čikagos lietuvių evangelikų reformatų energingesniųjų kuratorių iniciatyva daromi konkretūs žingsniai išigyti nuosavą bažnyčią. Bažnyčios pirkimui žada padėti turtingesnės amerikonų bažnytinės bendruomenės, duodamos paskolas ir įvairias kitas lengvatas. Bet šiaip arba taip kalbant, pati pirkimo našta ir visa atsakomybė už paskolas tektų nešti neperdidžiausiai Čikagos parapijai, susidedančiai daugiausia iš prieš porą metų čia atvykusių lietuvių, evangelikų reformatų, politinių pabėgėlių. Todėl, nors šis mūsų garbingų kuratorių sumanymas yra labai puikus, bet, turint prieš akis politinės situacijos vystimąsi ir iš to galimas naujas perspektyvas, atrodo, kad šiuo laiku nuo bažnyčios pirkimo reiktų atsisakyti ir pinigus pataupyti kitam reikalui, apie kurį aš čia ir noriu su visais mūsų tikėjimo broliais pasitarti.

Iki šiol mes, politiniai pabėgėliai, dar neišsižadame vilties už kurio laiko galėsia grįžti į savąją tėvų žemę ir su dviguba energija pulti į krašto atstatomąjį darbą.

Dabar kaip niekada iki šiol darosi aiškiau ir aiškiau, jog tas laikas tikrai nebetaip jau toli ir kad demokratiški kraštai tvirtai pasiryžę vieną kartą ant visados baigti tą prakeiktą bolševikinį terorą pavergtuose kraštuose. Kad tas teroras bus panaikintas mūsų Lietuvoje ir kad kraštas vėl

taps laisvu, mes visi tvirtai tikime.

Dabar pagalvokime kokiam stovyje rasime savąsias evangeliškas bažnyčias po bolševikinės okupacijos. Jau dabar mus pasiekia žinios apie išniekinimą mūsų šventyklų, apie pavertimą jų sandėliais, arklydėmis, pirtimis arba šokių salėm. Žinome, kad jau praėjusio karo metu kai kurios bažnyčios nukentėjo, o kiek jos dar gali nukentėti ateinančio karo metu - sunku pasakyti. Išsilaisvinusi Lietuva bus nualinta, žmonės išblaškyti po visą pasaulį. Iš buvusių vergų stovyklų, iš tolimiausių Rusijos užkampių pamažu į savo tėviškes rinksis apdriskę, dvasiniai ir fiziniai nusikamavę žmonės. Jiems bus reikalinga skubi moralinė parama, juose vėl reikės atgaivinti tikėjimą, kuris per ilgus bolševikmečio laikus bus buvęs išplėstas iš jų sąžinių. Kas turės juos raminti bei kelti jų dvasią, jei ne bažnyčios. Todėl bažnyčios turės būt pirmoje eilėje atstatytos, nes žmonės bus jų išsiilgę ir be atodairos, spontaniškai veršis į jas, ieškodami ten sustiprinimo. Tačiau mūsų bažnyčios bus apdaužytos, be stogų, varpai ir vargonai išvogti, klebonijos sudegintos, kunigai ištremti arba išžudyti. Išsilaisvinę mūsų tikėjimo broliai Lietuvoje bus per silpni patys viską sutvarkyti. Jie žvelgs į mus, tikėdami, kad mes - laisvame pasaulyje gyvenę evangelikai reformatai - pirmieji ištiesime pagalbos ranką. O ar tam bū-

Prie skurdžios "barako stiliaus" bažnyčios tremtyje, Vokietijoje. Sėdi /iš kairės į dešinę/: mokyt. P. Bružas, agr. J. Valiūnas, prof. dr. kun. P. Jakubėnas, kun. Pov. Dilys, dr. J. Mikelėnas.

sime pasiruošę? Mes, kurie pasiėmėme teisę tęsti buvusios Nepriklausomos Lietuvos evang. reformatų aukščiausio bažnytinio valdymo organo - Synodo funkcijas, kartais pareigojame atstovauti visą Lietuvos evang. reformatų bažnytinę bendruo-

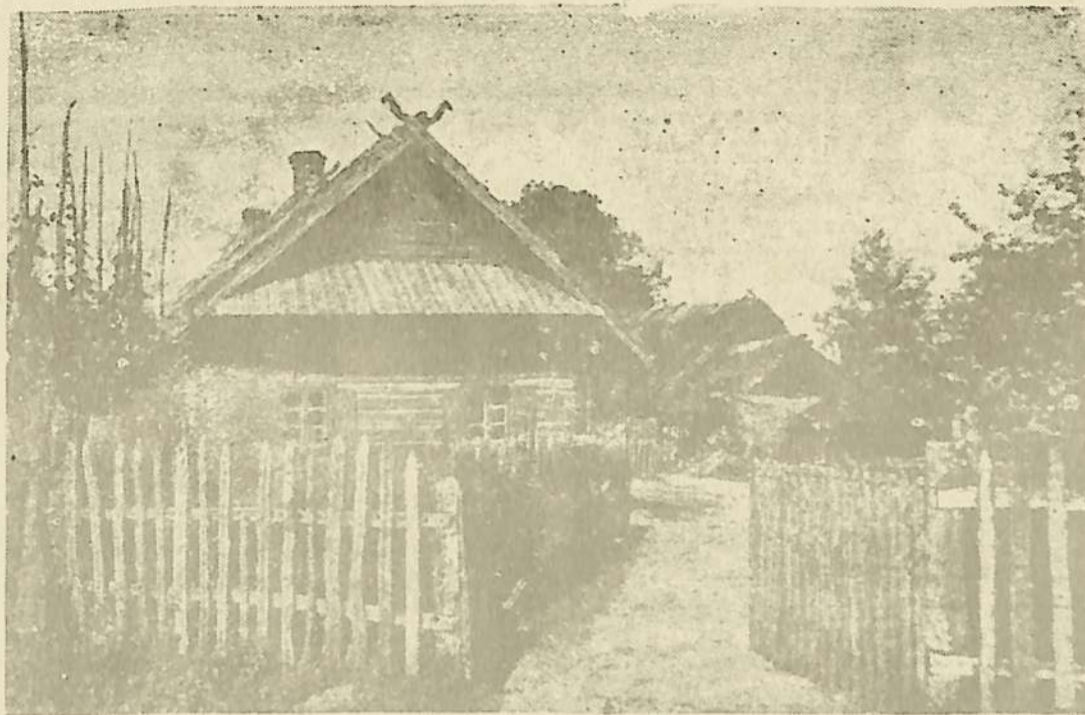
menę ir užsidedame sau labai atsakingas pareigas. Mes turime nesitenkinti vien posėdžiais, pasitarimais. Reikia konkrečiai veikti, dirbti tikra to žodžio prasme, dirbti iš-tvermingai, kantriai ir atsiekiančiai. Dirbti, kad galėtume laikui atėjus parodyti, jog ne tik tesinaudodami garbe tęsėme to valdomojo organo funkcijas, bet jau anksti pradėjom planuoti būsimus atstatymo darbus savame krašte. O kad tam darbui tinkamai pasiruošti, jau dabar reikia steigti LIETUVOS EVANGELIKU REFORMATU BAŽNYČIAI ATSTATYMO FONDA.

Šiam reikalui pinigus reikia spausti iš visur, iš kur tik galima. Nuo visų Kolegijos pajamų, taip pat nuo visų parapi-jinių mokesčių apie 20 % turėtų eiti į minimą fondą. Turėtų būti užvesta speciali garbės knyga, kurion būtų įrašytos vi-sų šiam reikalui aukojusių pavardės. Visuose kraštuose, kur tik yra lietuvių evang. reformatų, reikėtų paskirti to fondo atstovą, kuris rūpintųsi rinkti šiam reikalui lėšas. Šiame fonde taupomi pinigai negalėtų būti naudojami jokiame eina-mam reikalui, bet laikomi skirtam tikslui. Šio fondo reika-lus tvarkyti per synodą reikėtų išrinkti fondo globėjus, o fondo panaudojimą galėtų spręsti tik Kolegija. Fondo stovį ir garbės aukotojų pavardes kas met reikėtų skelbti synodo memorialuose. Kad ir ne per daug didelės sumos, bet planin-gai taupomos iš metų į metus, sudarytų gražų indėlį, kurio pagalba Kolegija greit galėtų sušelpiti atsistatančią mūsų bažnyčią išlaisvintoje Lietuvoje. Kitų tikybų lietuviai, bū-dami gausesni ir turtingesni, greit galės mesti efektingas sumas padėti savosioms bažnyčioms atstatyti. Tuo tarpu mes, būdami skaičiumi negausūs ir neturtingi materialiniai, tu-rime griebtis planingo taupymo.

Gal daug kas, perskatęs šį straipsnelį, pagalvos, kad per anksti kelti tokius klausimus, kada dar tiesioginio reikalo nėra. Gal kas galvos, kai reikės - sumesime po šimtinę ir reikalas bus baigtas. Bet, mieli, pagalvokime, jog šalia baž-nytinių reikalų turėsime šimtus kitų reikalų, kuriuos, kaip geriems lietuviams patriotams, reikės atlikti. Turėsime la-bai daug kur prisidėti prie bendrojo Lietuvos atstatymo, gi mūsų bažnytiniai reikalai tada galės pasirodyti nebe taip svarbūs, palyginus su visos tautos bendrais reikalais. Juk mes negalėsime atsilikti nuo kitų lietuvių šelpimo ar at-statymo darbe, teisindamiesi, kad turime pirma aukoti sava-jai bažnyčiai atstatyti. Tautos reikalams mes turėsime duoti lygiai su visais lietuviams. Taigi, nelaikas bus tada dėl bažnyčios atstatymo pulti rinkti aukas, kai jų reikės duoti daug kur kitur. Dabar, kol galime laisvajame pasaulyje visi susisiekti, kol bręstas Rytų-Vakarų konfliktas to nekliudo, neatidėliokime, o pradėkime dėti lėšas savosios bažnyčios atstatymui. Jei patys rūpinsimės - tai ir Dievas padės.

P o v i l a s Š e p e t y s

/ Bediskutuojant bažnyčių atstatymo reikalus, vertėtų mums aptarti ir dvasiškijos prieauglio problemą, kuri yra dabar ypač svarbi. Be kunigų prieauglio ne daug ką gelbės atsta-tytosios bažnyčių sienos. Abi problemos svarbios. RED./

Mūsų mielasis kaimas

Verdenė A.M. Katiliškis

Didelis, prakaulis vaikinąs sėdėjo ant kaladės, kurstydamas priešadoje ugnį. Šlapi autai, kelnės ir išbristos naginės, garavo. Jis atsidadė rudens vėju ir išmirkusia žeme. Nebuvo jis nei pietų parėjęs, inirtusiai visą dieną versdamas kelmus ir krūmus raudamas - ruošdamas pavasariui dirvą. Ir kas minutę laukė, kad išbėgs moteris į kiemą ir pašauks jį namo. Ir kai nieko neatsitiko, pavakaryje, baugšti mintis ėmė išsismelkti širdin ir jis tikėjo pagerėjimu. O grįžęs, rado dar blogiau.

Jo galva beveik rėmėsi į lubas. Nusiėmęs kepurę, gniaužė ją rankose ir juodais pirštais knebeno ūsus. Jis atkakliai tylėjo. Vaikas vos bežiopčiojo ir tik vien akys blizgėjo, sutrauktame kaip kumštis, veidelyje. Niuru buvo ankštoje naujakurio troboje tą vakarą.

Lojo šuva. Pakeleivis prašėsi nakvynėn.

- Kur nors paguldysime, - pasakė žmona išvargusiai.

Neklausinėjo kas ir kur keliaujas. Nei vagis, nei pikta dėjas jų negąsdino ir nebegalėjo daugiau blogo atnešti. Jam pasiūlė, tam senam vyrui, atsisėsti prie ugnies ir sušilti ir pasidžiovinti rūbus.

- Kas mažučiu?... - po geros valandos, galvos krustelėjimu parodė ir pasiteiravo.

Berželio lingė, vienu galu pakišta po skersbalkiu, gailiai dejuodama girgždėjo. Motina klūpojo užsikniaubusi ant lopšio. Jos šešėlis užklojo didesnę dalį išrususios molio aslos ir kopė siena, tartum nelaimė, apgniaužusi viską šiuose namuose.

- Pasupk. Pravirsiu vakariėnės, - vietoje paaiškinimo ji kreipėsi į savo vyrą.

Ir padėsčiusi dubenėlius ir šaukštus, vėl grįžo prie lopšio, tarsi atkakliai tikėdamosi atsupti blėstančią gyvybę.

Vyrai valgė nešnekūs. Svetimasis trumpai pasimeldė padėjęs šaukštą. Ir pabuves tarė:

- Nedeki graudulinės, mano geradėja... Viena kartą buvo sudegtos žvakės. Marino vaikelį, tokie jauni žmonės, kaip jūs dabar. Viena ji ir teturėjo. Baisu buvo žiūrėti į motiną. Kas matė - to niekad neužmirš. Tai tik jos moka taip, gindamos savo vaikus nuo mirties, ardytis, jog dreba susirinkusių širdys. Nuo jos žvilgsnio ir aimanos šalo kraujas. Ir daktarai, kurių šaukėsi, gužėsi nusigandę ir negalioje, kaip avys. Jų išmonė baigėsi. Vaikutis gėso, kaip šitas lempelės dagtis.

Griebė motina iš lovos karščiu, kaip žariją, degantį kūdikį, įsupo ją skara ir, pati vienplaukė, lengvai, kaip viduje buvo apsirengusi, puolė pro duris. Žvarbus siaurys plikinte plikino. Žvaigždės, kaip žirniai, spraginėjo danguje aną žiemos atmintiną vakarą.

Kur ji bėgo, ta paklaikėlė? Per gruodą, ledą, neklausydama šauksmų ir prašymų. Ar galima numanyti? Nuo mirties... Ir jeiigu imanoma tai padaryti, jai tai tikrai turėjo pavykti. Tokia buvo! Savo kūdikį nešė iš mirties!

Už kokios mylios, stačiame upės skardžiuje, iš žemės gilumų, mušė verdenė. Ji neužšala ir žiemą. Nors vanduo, kaip liepsna tvilko ir šaltesnis už ledą, o atrodo, kad garuoja. Vasarą ten sustodavo ir iš toliau atklydę bėdų prispausti ir ligų suvarginti. Plaus sugeltus, sanarius, mirkys sopančias akis. O po to atsitikimo žiemos naktį, ta vieta pasklido garsu plačiai aplinkui. Aptvėrė gražia tvora, suleido medinį rentinėlį.

Raiti vyrai ją ten ir atsiginė. Manė išėjusia iš proto. Bet ji jau buvo spėjusi kūdikį palaikyti panėrusį verdenėje. Ji vėl įsupo ton pačion skaron ir grįžtant jis užmigo jai ant rankų. Visi nerimo, nuogastavo rankas nuleidę, tik motina snūduriavo ramiai. Taip sulaukė ryto. Lyg ji būtų žinojusi! Vaikas pabudęs krykštavo, spardėsi ir prašė valgyti.

Troboje pasidarė nejaukiai tylu, po tų žodžių. Lopšelyje švankštė mažojo ligonio krūtinė. Motina atmetė galvą. Jos balsas gergždė tariant:

- Savo ranką duočiau nukirsti... per žarijas basa bėgčiau... pasakyk! Kur? Kur?...

Ir pratrūko rauda. Kūkčiojo, drebėjo jos pečiai. Grikšėjo suleisti dantys.

- Ak, - lūžtančiu žvilgsniu ji kreipėsi į pasakorių ir priekaištas nežinia kam, lyg akmenim į aslą, krito į ją, - kas dang turi, tiems dar duoda. Mes juk nei daktaro neparvežėm. Kaip galim norėt?...

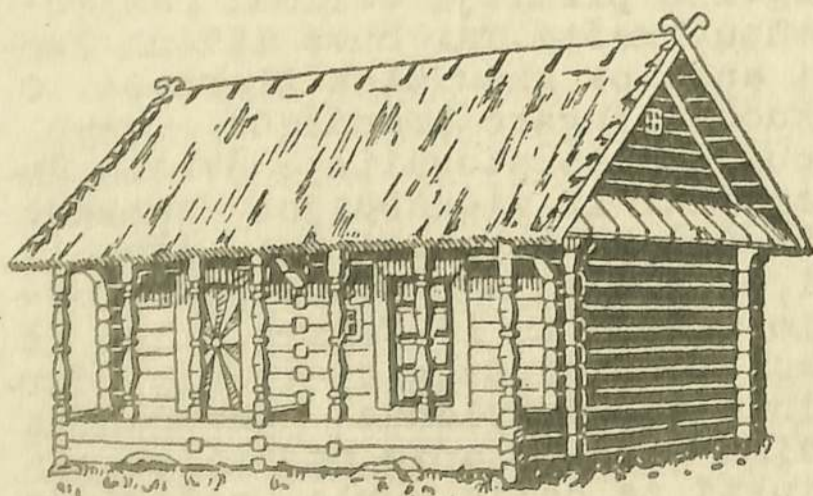
- Neturime arklis. Pavasari ketiname pirkti. O kas skolinis?... Mes čia - atėjūnai... Svetimi... - gėdingai, iš paniūrų prisipažino vaikas.

Pakeleivis atsistojo.

- Nemirs. Motinos tikėjimas versmes užvirina. Kad jos išsiliety į kūdikio kraują ir srūtų per amžius. Ji troško gyvasties. Ne sau! Ir šitai yra daug daugiau. Ji iverkė speigą ir mirtį. Ji apvertė viską aukštyn. Tas jos begalinis noras.

pranešime lietuvių kalba, išgirdome tokią žinią: "Lietuviai, fašistų šunys, raud. armiją išmušė iš Utenos". . . . Tač pasirodė pirmieji Lietuvos partizanų veiksmai. Stovint nemažai ginkluotai partizanų jėgai pietiniame Biržų apskr. sparne ir naujiems apylinkių vyrams vis papildant partizanų eiles, lietuvių komendantas Biržuose paskyrė pietinio apskr. sektoriaus vadu vieną kapitoną, pavesdamas jam suorganizuoti gynybą. Bendrai gavosi išpūdis, kad besiveržią per Lietuvos rytus bolševikų daliniai silpni ir išsisėmę. Iš Panevėžio vokiečių komendantų gaunama ginklų ir šaudmenų, kurie pergabenami į Vbl. Slm. šlaituose, Paulk. miškuose numatoma gynybos pirmoji linija ir iš anksto paskiriami daliniai ją užimti. Liepos 21d. popietyje priešas jau Kupiškėje. Tenyščiai partizanai šaukiasi pagalbos. Iš Vbl. išvykę du sunkvežimiai vyrų Kupiškio jau nebepasiekia. Nakčia gynimosi linijoje isitvirtina paskirtieji daliniai ir vietiniai ir rytų Lietuvos. Naktis rami, jokio šaudymosi nei arti, nei toliau. Tik padangėje burzgia bolševikų lėktuvai ir toli vakaruose, virš Šiaulių blykčioja ugnis, ryškiai matyti lėktuvų pakabinamos šviesos. Po dvyliktos Vbl. pasiekia sužeisti partizanai, atvežti iš Kupiškio, kur irgi būta kautynių. Išaušus, naktinius postus pakeičia nauji, pailsėję vyrai. Lėtas bolševikų slinkimas Vbl. link partizanų žvalgų atyžiai sekamas. Vokiečių kariuomenės visai nematyti, lyg jų jėgos būtų likusios toli rytuose. O gal ir tikra žmonių plepama legenda, kad vokiečių linijos dar toli rytuose, o čia prasiplaužę daliniai slenka pirmyn, kol jie bus galutinai sunaikinti.

Liepos 22d. vidurdieny Vbl. esančiame štabe nebetvarka. Rytų aukštaitijos ginkluotų jėgų vadai neberanda tikslo čia gintis ir netrukus savo dalinius /apie 700 vyrų/ išveda iš

Viena iš budingesnių
Biržų apskrities klėčių.

Vbl. vakarų kryptimi. Gi mes dar sulaukiame pavakario ir, raud. armijai visai priartėjus, paskutiniai pasitraukiame Pasvalio link. Mūsų sodžiai ir sodybos, mūsų gimtieji laukai pasilieka neginami. O tušti, bežadžiai ir nykus jie, lyg, rodos, gyvo žmogaus nebebūtų čia...

Liepos 25-26d., kritus Vbl. ir Pasvaliui, stiprios ginkluotų vyrų jėgos susikoncentruoja Linkuvoje. Visur veikianti partizanų žvalgyba pastebi, kad Joniškėlyje esančios silpnos bolševikų jėgos. "Tas ne lietuvis, kurs tėvynę bailiai kaip kūsikis apleis", - skamba žodžiai vyrų lūpose, ir liepos 26d. popietyje iš Linkuvos į Joniškėlį pakyla jungtinis partizanų dalinys. Po 2-3 val. Joniškėlis jau partizanų rankose. Į Joniškėlį atvykus rezerviniams daliniams, pirmieji kylame žygiui į Pušalotą. Dar prieš vidur-

naktį po kautynių atsiimamas Pušalotas. Telefonais ir kitokiomis ryšio priemonėmis mezgami ryšiai su apylinkių partizanų būriais, kviečiant juos paremti Panevėžio išlaisvinimo žygį. Nuotaika nepaprastai giedri ir mes esame laimė-

Taip Biržų miestas atrodė prieš 30 metų.

jimų apsvaiginti. Beje, po vidurnakčio Pušalote partizanus užpuola naujos ir stiprios bolševikų jėgos. Kautynės nesėkmingos ir partizanai, palikę keletą užmuštų, traukiasi vėl į Joniškėlį. Čia randame Joniškėlio įgulą susirėmusią su vokiečiais, kurie dviem vagonais atvykę iš Šiaulių m. sprogdinti Lietuvos turto. Nepastebimai susprogdinę Joniškėlio stotį, jie Karpio dvaro kieme, prieš sprogdinant dvaro rūmus, sulaukyti, sudrausti ir pavaryti savais keliais. Matant, kad stiprios raud. armijos jėgos jau čia pat prie Joniškėlio, partizanai su visomis pastotėmis ir žmonėmis pasiruošia atsitraukti vėl Linkuvos link. Apie 7 val., partizanų kolonai išsitiesus Joniškėlio - Linkuvos vieškelyje, iš dvaro sodo užpakaly, ir Joniškėlio miesto pievų kairėje — koloną užpuola bolševikai. Įsiliepsnoja sunkios, artimos kautynės, užsitiesiančios iki dviejų valandų. Ugnies siautuly pasigirsta moters balsas: "Vyrai, neleiskite išniekinti vėliavos! Tai šaukė partizanų pagelbininkė M. Ji bėgo pro kulipkas prie vežimo, kur buvo paslėpta vėliava. Ant vežimo su kulkosvaidžiu rankose narsiai kovėsi partizanas V. Moteris spėjo ištraukti vėliavą ir išnešti per kautynių ugnį, o narsusis V. netrukus krito pervertas prieš ugnies. Po dviejų valandų daugumas iš kautynių ugnies atsipalaidavom, palikę vieškelyje ir grioviuose kelioliką draugų lavonų. Vyru veidus sukaustė liūdesys. Įsitikinom - vieni mes nie-

ko nebepadarysim, o padėti - kas mums be padės... O žalias Biržų kraštas, besimaudas saulės atokaitoje, atrodo toksai žavus ir mielas...

Tos dienos vakare jau atkerta Šiaulių-Joniškio-Mintaujos plentas ir kartu kelias į Vakarus mūsų vyrams bei šiaurės ir rytų Lietuvos žmonėms. Nebespėję pasitraukti lieka šioje pusėje. Didokas partizanų dalinys, savo trumpą egzistenciją jau spėjęs apvainikuoti keletą vykusių žygių, daugiau kaip parą klaidžioja palatvijy, kur pavieniui partizanai atlieka tikrai šaunių žygių, iškrėsdami šiurpą keliančių pokštų netoliese esantiems bolševikams. Galop, liepos 29 d. susirenkame pasitarti "niekeno žemėje" esančioje Pasvaliečių kaimo pakluonėse. Erdvė dūmais nusitraukusi, o aplinkui bilda priešiško ginklai, kurių kvapą užuodi. Tai "niekeno žemės" romantika. O diena saulėta ir graži. Į tolimesnes vietas pasiūsti ir laimingai sugrįžę žvalgai praneša žinias: visi apylinkės miesteliai, išskyrus Saločius, prieš rankose. Biržų sektoriuje vyksta kietos kautynės. Sodeliškių rajone apsupti ir naikinami vokiečiai. Prasiveržimo į Biržų girią galimybės labai tamsios...

Liūdnos žinios iš ten, o dar liūdnesnes skelbia dundantieji pabūklai ir mėlynoje erdvėje nusidriekusios slenkančios dūmų juostos. Ten į pelenus virsta šauniųjų Biržų ir apylinkės namai bei sodybos. Ir už ką, Viešpatie?... Ar todėl, kad taikiai ir ramiai gyvenome, netrokšdami svetimųjų žemių, svetimųjų turtų?...

Paskubomis apsvarsčius padėti ir vadams leidus kiekvienam vyrui apsigalvoti, maždaug apie 80 partizanų, jų tarpe ir narsioji vėliavos išgelbėtoja M., apsisprendžia atsiskirti ir patraukia Biržų girios kryptimi naujiems uždaviniams. "Laimingos kelionės ir sveikinimai gimtajai žemei!" - palydim atsiskiriančius kovos draugus.

Jau silpnesnė partizanų smogiamoji jėga sugrįžta į Saločius. Ten randame rytų aukštaitijos kai kuriuos partizanų vienetus. Ryžtamės gintis šiame kampelyje. Vakarop iš Latvijos čia atsiranda vokiečių armijos pulkininkas Walter su pora dešimčių vyrų, siūlydamasis padėti laužtis Biržų girios link. Šis žygis, nors ir viliojantis, atidedamas rytojaus dienai. Nakties metu pašvaistės jau lipa ant partizanų laikomų Saločių ir liepos 30 d. ankstyvą rytą priešas jau ima belstis į Saločius. Mūšos krante nuo Dariaus-Girėno tilto pietuose iki Šakarnių miško šiaurėje išsitiesia partizanų apkasai. Ir apie 7,30 val. prasideda kautynės, užsitęsios apie 12 valandų. Prieš partizanų patogias pozicijas sudūžta penki pėstininkais ir sunkiaisiais pabūklais remiami puolimai. Bet vėliau priešas prasiveržia sparnuose,

Niekur nėra taip smagu maudytis, kaip savo tėviškės ežere.

padaro apsupimo žiedą ir prieblandoje sulaužo patį nugar-
kaulį. Įvyksta skaudi tragedija. Iš trijų šonų atsukta ug-
nis pjauna iš prieškalnėje gulinčių apkasų besikeliančius
vyrus ir virš 100 jų palieka Mūšos krante ir Saločių-Baus-
kos vieškelyje. Laimingi tie, kurie tverdami ugnį pasiekia
Šakarnių mišką, priedangą nuo kulku. Bet ir miškas tuoj už
sidega ir jame atsiranda priešas. Šakarnių miško uogenojai
ir samanos vėl nušlakstomos partizanų krauju. Visai nedide-
lis būrelis pasiekiam Nemunėlį ir per jį persikėlę išengė-
me į Latviją, savomis krūtinėmis nebepajėgę atlaikyti tos
galybės, kuri atreša terorą, skurdą ir kančias į taikingą,
ramią Lietuvą.

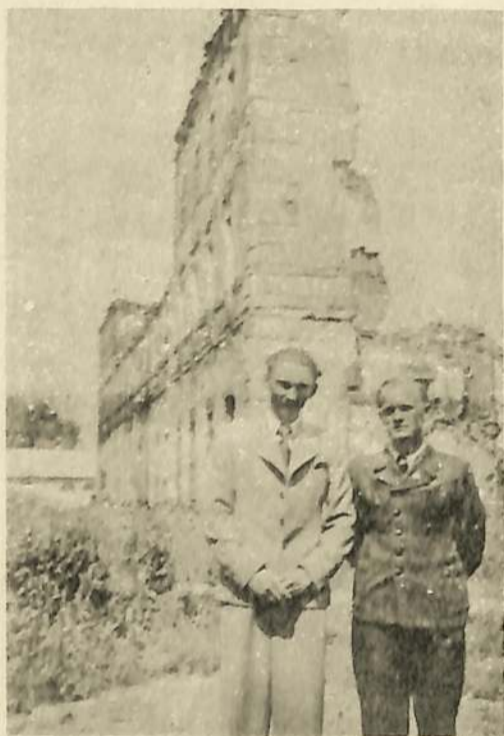
Pirmuosius žingsnius žengti Latvijoje dar nebuvo skaudu,
nes iš tėvynės laukų atsiritęs vėjas mus glostė ir gaivino,
nes mūsų ausis dar pasiekė degančio Šakarnių miško šiure-
nimas. Tai buvo paskutiniai gimtosios žemės garsai. Bet ar
ilgam? Klausėm tada, klausiam ir dabar po aštuonerių metų,
nors mūsų gretos dar labiau praretę. Be poilsio visą naktį
žengėm gilyn ir gilyn į Latviją, aplenkdami aisargų postus
visur išsidėsčiusius ir belaukiančius priešo pasirodant. Už
pakaly dar tebeliepsnojo Šakarnių, Saločių pašvaistės, o de-
šiniau - Biržų.

Apiaušry nebetoli Barberės stabtelėjom latvio ūkininko
sodyboje. Čia sužinojom, kad netoliman dvare yra nemaža bir-
žiečių pabėgelių. Patankinome savo
žingsnius ir po valandos atsidū-
rėm ten, kur radome nemažą
policininkų su šeimomis, ugniage-
sių mašinomis, kiti arkliais atvy-
kę ir čia apsistoję poilsio. Pasa-
sakoję paskutinius savo pergyve-
nimus, buvome nuoširdžiausiai pri-
imti ir pavaišinti. Netrukus sugu-
lėm poilsio mūriniame klojime, nes,
atrodė, kad pavojaus jokio dar ne-
są. Bet užmigęs užgirstu lyg svie-
dinių sprogimus ir šūvius. Sapnas
tai, pagalvoju ir vėl knarkiu, kaip
ir kiti draugai. Kažkas įbėga į
klojimą ir skelbia pavojų. Pakylam.
Dvaras kulku ugnyje. Kieme drai-
kosi palikti ir nežiūrimi arkliai.
Moterys ir nemažai vyrų panikos
pagauti bėga laukais palikę viską.
Jiems gal pirmasis ugnies krikš-
tas... Biržietis šoferis A. šoka į
mašiną prie vairo, o mes "frontavi-
kai" kabinamės ant jos. Pievose,
kurias skrodžia mums reikalingas
pervažiuoti vieškelis, juda silue-
tai, žybčioja ugnies liežuvėliai.

Biržų gipso kalnuose ma-
tome liuteronų kunigą
Juožą Urdžę bei M.S. ben-
dradarbes: Hypatiją E.O.
Yčaitę ir M. Puodžiūnaite

Mašina neria visu tempu. Viena kita kulka kliudo mašiną; bet žemiau mūsų kojų ir nepavojingai. Dar keletas šimtų metrų ir iš ugnies zonos išbėgam. Be aukų. Stabtelėjam, kol vienas kitas mus dar pasiveja. Kitų nebematyti ir jų likimas nežinomas. Galop, Barberė; atsitolinus nuo pavojingos zonos poilsis, ir rugpiūčio 2d. rytą pasiekiam Rygą. Klausinėjome kelio į Kuržemę. Beje, jis tik prieš porą valandų, bolševikams užėmus Tukumą ir pasiekus Rygos ilanką, atkirstas. Liekame didžiuliame katile. Rygos mieste baisi panika. Žmonės su lagaminais bėga įvairiomis kryptimis, pilni rūpesčio ir baimės. Tiltai ir didesni pastatai minuojami. Mus besiblaškančius po miestą pagauna vokiečių žandarmerija ir paima kariškiems darbams. Dvi savaites išbūnam lėktuvų dieną ir naktį puolamoje Rygoje. Rugpiūčio 6d. skaitome latvių laikraštį su didžiuliu užrašu pirmajame puslapy: ATSIIMTAS BIRŽŲ MIESTAS.

Prie Biržų piliakalnio griuvėsių Kostas Klybas/kairėje/, žvejų laiveliu pasiekęs Švediją, vėliau persikėlė į Ameriką ir čia užbaigė, Lietuvoj pradėta, universitetą.

galimi keliai atkirsti, išskyrus jūrą. Dažnai, ypač naktimis, tekdavo matyti vokiečių tankus ir kariuomenės dalinius Bauskos-Skaistkalnės vieškeliu traukiančius. Kodėl ten Biržų sektoriun jėgas vis meta? - pagalvodavom. Ir vieną dieną pakilusios nuotaikos pagauti vokiečių karininkai šaukė: mūsų tankai nuo Mintaujos prasiveržė iki Joniškio ir neužilgo bus Šiauliuose. Kiti smagaliai nuo Biržų veršis į Panevėžį ir, susijungę kur apie Šiaulius, padarys istorinį žiedą ir bolševikų jėgos bus sunaikintos. Užgirdus tai ir mums liko aišku, kodėl prie Biržų taip kovojava. Bet ar iš-

raštį su didžiuliu užrašu pirmajame puslapy: ATSIIMTAS BIRŽŲ MIESTAS.

Nuotaika staiga pragiedrėja ir mintys nesulaikomai skrenda ten. Ieškome progos išbėgti iš Rygos. Rugpiūčio 15d. tamsią ir lietingą naktį būrelis biržiečių išsprunkam iš Rygos ir pasukam mylimos Lietuvos pusėn. Bet po trijų parų kelionės netoli Bauskos, ties Vecsaule atsiremiamė į fronto linijas. Bolševikai kiek atstumti, jie apsikasę anoj pusėj Nemunėlio, Lietuvoje. Gi šiapus, Latvijoje - vokiečiai. Bauskos miestas šiapus. Ten kairėje - frontas į linkę į Lietuvos teritoriją, kur Biržai tebesą vokiečių rankose. Mums iš šios pafrontės nebepavyksta pasprukti: vėl priverčiami dirbti.

Frontas palyginus ramus ir tyliomis naktimis iš Lietuvos pusės atplaukia per garsiakalbius pertransliuojama muzika, bolševikiškoji propaganda vokiečių, latvių ir lietuvių kalbomis. Šiurpu darosi klausant. Susitinkam nemažą ūkininkų su arkliais iš Vaškų, Saločių, Pabiržės valščių. Bėgo žmoneliai nuo bolševikų, bet buvo vokiečių pagauti darbams pafrontėse. Ir kur jie beišbėgs, nes visi

degs jų planai, kada armija fiziniai ir moraliniai palaužta, kada apsupimo žiedų nugarkaulis sulamdytas?.. Štai vokiškame laikraštyje skaitome karo korespondento iš Biržų reportažą: "Biržų kapinėse, kurias ką tik atsiėmė, sugriuvę ant žolės ir antkapių, mes miegojome kiekiau net už tuos, kurie po žeme ilsisi..." Kariuomenė pavargusi, nauji pastiprinimai į apsupimą tikrai nebeatplauks, o kad jų planai išdegtų - mes vilties tikrai neturėjome. Vieną rugsėjo dieną pafrontėje susitikome su latvių lakūnais, kurie prieš kelias dienas buvo skraidę virš Biržų. "Griuvėsiai ir gaisrai Biržuose, - pasakojo jie. O miestas, lyg miręs būty: tuščias ir nykus. Šešis kartus iš rankų į rankas ėjo." - - -

Ir mūsų akys giedriomis dienomis nuo Nemunėlio krantų matydavo, kaip Biržų erdvėje driekiasi juodi dūmai, kaip senasis Biržų miestas skaudžiai dunda, rusų bei vokiečių kojų trypiamas...

Ir rugsėjo 16d. ankstyvą rytą prasidėjo didžiulis bolševikų puolimas, stumdamas vokiečius nuo Biržų, Bauskos, Mintaujos ir Madonos, Rygos link. Dar mečiau paskutinį žvilgsnį Lietuvos pusėn ir, klausydamas sunkaus pabūklų dundėjimo, kartočiau poeto Antano Miškinio žodžius:

Aš pažiūrėjau saulės laidoje -
Krauju pasruvę visos palaukės.
Argi ne tujen tenai raudojai,
Tykiaiu negu tyliai Nemunas plaukia?---

Gražusis Biržų piliakalnis,
plaukiant Agluonos upe.

Dabar matau aš viską kaip prieš mirtį -
Skardžius, upes, pelkynus ir miškus,
Dirvas, dirvonus ir prieš saulę svirtį,
Ir blezdingų pašiūrėje vaikus...

Kaip motina keliauja į bažnyčią,
Kaip tėvas svirną sveikina raktu,
Kaip ten šeima linksmai juokauja gričioj -
Taip būdavo, dabar matau, matau - - -

Faustas Kirša

Biržų miestui degant

Pasikalbėjimai su rusais -
Dr. J. Mikelėnas

Visi prisimename, kaip dar prieš pirmąjį pasaulinį karą Rusijoje plačiai buvo varoma agitacija prieš tikybą. Dauge-lio akyse rusų šventikas - popas buvo pajuokos objektu. Gi bolševikams užgrobęs valdžią, ten atvirai buvo vedama kova prieš tikybą. Naikinant kultą, buvo norima tikybinių jausmų išrauti iš žmonių širdžių ir tuo perauklėti tautą į žiauria kovotoją už pasaulinę komunizmo pergale.

Praėjo daug metų ir štai po antrojo pasaulinio karo man teko Vokietijoje susitikti su rusais jau gimusiais ir au-
gusiais Sovietų Rusijoje, auklėtais pilnoje antireliginėje dvasioje.

Jaunas raudonarmietis, virš 20 metų, užsuka į ligoninę su-
tvarkyti motociklo katastrofoje sužeistą pirštą. Čekistas -
jau visko matęs. Kalba su visais balsiai, tiesiog įsakančiai. Visus apklausia kokios kas tautybės, kokias eina čia parei-
gas ir t.t. Užklaustas, pasisakiau, kad esu lietuvis. "Iš ko-
kios vietos?" - klausinėja toliau mane minėtas rusas. Sakau
jam rusiškai, kad iš Birži. "O, aš Lietuvą pažįstu, žinau ten
miestą BIRŽAI" - pataiso rusas mane. "Ten mes tankistai il-
gai stovėjome. Mūšiai tęsėsi ilgai. Vokiečių tankai užpuola
mus, mes atmušame. Vieną rytą ypač smarkiai vokiečiai puolė
Biržus. Krinta iš lėktuvų bombos, sproksta aplink patrankų
šoviniais, miestas dega, žmonės bėga, slapstosi kur kas tik ga-
li, o mes raudonarmiečiai stojame į mūšį. Pro visą tą kovos
triukšmą nustebęs girdžiu: vienoje bažnyčioje groja vargo-
nai ir kas tai gieda... Susidomėjęs užbėgau į bažnyčią pa-
žiūrėti. Barzdotas kunigas sėdi prie vargonų, groja ir gieda.
Pamaniau: eina žmogus savo pareigas. Tačiau tas įvykis ma-
ne savotiškai nuteikė, net padrąsino. Įsijungėme į mūšį. Ko-
voje dalyvavo po kelis šimtus tankų iš abiejų pusių. Sudau-
žyta buvo tada daug tankų. Laimėję mūšį, grįžtame į liepsno-
jančius Biržus. Girdžiu - bažnyčioje vis dar tebegroja ir
gieda. Įeinu vidun, žiūriu - tas pats kunigas vienas tebe-
simeldžia... Čia aš jau nebeišlaikiau, priėjau prie didvy-
rio kunigo, apkabinau ir pabučiavau," - baigė savo pasakojimą
minėtas rusų raudonarmietis.

Po kiek laiko, taip pat Vokietijoje, pamačiau vieną jauną
rusę nešiojant ant kaklo kryželį. Paklausiau, kodėl gi ji tą
ženklelį nešioja. "Taip, - sako, - sovietų gimnazijose mes ne-
galėjome viešai pasirodyti su kryželiu - apjuokdavo. Bet na-
muose slaptai išlaikėme tikybos ženklus, knygas, paveikslus."
Toliau ši jauna rusė man pasakoja visus savo gyvenimo nuo-
tykius. Dar neturėdama 20 metų išbandžiusi visus gyvenimo
malonumus ir kartumus. Vokiečiams užėmus jos tėviškę, ji bu-
vo drauge su kitu jaunimu atgabenta į Vokietiją darbams. Ne-
mokant kalbos, teko čia daug kentėti ir daug ko matyti.

"Šventadieniais aš mėgdavau, - sako ji, - nueiti į vokie-
čių bažnyčias. Girdžiu kur gieda, aš ir einu vidun. Žiūriu-

pilna bažnyčia žmonių, visi taip rimti, susikaupe, meldžiasi. Visa tai man kažkas nepaprastai išpūdinga ir labai griaudinančiai gražu, nors nieko ir nesuprantu... Stoviu tik, klausau giesmių ir ... verkiu. Manau: kokie jie visi laimingi. Jie turi tikėjimą, turi savo Dievą, meldžiasi, gieda, o mes gi - nieko neturime. Taip griaudu. Tik ašaros man liejasi..."

SOVIETŲ RUSAI IR TIKYBA

Rašo: Juozas Čigas

Prieš revoliuciją ir caro nuvertimą /1917m./ didelė dauguma rusų buvo stačiatikių-pravoslavų tikybos. Kaip didesniuose miestuose, taip ir mažesnių vietovių centruose buvo daug stačiatikių bažnyčių-cerkvių su svogūno galvos išvaizdos bokštais. Prie cerkvės buvo atskiras namas dvasiškiui ir jo šeimynai gyventi. Dvasininką paprastai vadindavo popu, o gražiau - batiuška/tėvelis/. Be vienuolių, popai privalėjo būti vedę, nevadusieji negaudavo parapijos. Negalima sakyti,

Nuo Biržų Radvilų piliakalnio pašlaitės per pakrypusius žilvičius ir Agluonos upę matome stačiatikių cerkvę - vieną iš 4 Biržų bažnyčių.

kad caro laikais rusai būtų buvę pamaldūs. Iš vienos pusės jie mėlavo lankydavo cerkves, pirkdavo ir degindavo žvakes prie savo šventųjų paveikslų-abrozų, uoliai žegnodavos, puldavo ant kelių ir, žemai nusilenkę, mušdavo kaktą į žemę, per metus keletą kartų ilgesnius laikotarpius gavėdavo ir atlikinėdavo kitas bažnytines apeigas. Gi iš kitos pusės - rusai savo dvasininkams nereikšdavo tinkamos pagarbos, juokdavos iš jų, vadindami juos ilgaskverniais ir kudlotais, tyčiodavos iš šventųjų, pasakodami riebius anekdotus, biauriausiai keikdavos, minėdami Dievą, carą bei apaštalus. Rusų gyvenamoje troboje buvo vienas šventas kampas, kuriame kabėdavo nemažai abrozų. Bet tie paveiksliukai buvo nevalomi, dulkinai, apteršti. Pas inteligentus, žinoma, atrodė kitaip. Velykinės bažnytinės apeigos buvo iškilmingos ir rusai, ar tai rodydami nuoširdumą, o gal iš papročio, bučiuodavosi net su svetimtaučiais ir kitatikiais. Rusų kariai turėdavo prisiekti kariauti už savo tikybą/viera/, carą ir galop už tėvynę. Stačiatikių tikyba buvo caro valdžios globojama gana stipriai, remiama ir pagal rusų įstatymus mišrių religijų šeimų vaikai turėjo būti stačiatikių tikybos.

Užėjo revoliucija. Religija buvo paskelbta nuodais liau-

JAUNIMO SKYRIUS

ČIKAGOS LIETUVIU, EVANGELIKŲ
REFORMATŲ JAUNIMO BŪRELIS

Motto: Bėgantis vanduo pats save apsivalo.

Gal teko kada sėdėti prie ramaus, žolėmis ir nendrėmis priaugusio prūdo, iš kurio dumblėto dugno retkarčiais burbėsėjo ant vandens išsikėlę burbulai. Sustingęs prūdo paviršius ir prirūgęs vanduo tau negalėjo sudaryti gražaus bei malonaus išpūdžio. Tau daug mieliau žiūrėti į gryną, krikštolinį sraunios upės vandenėlį, skubantį, šokinėjantį, besiveržiantį per akmenis, per įvairias kliūtis vis pirmyn.

Pašaliai yra žmonių gyvenime. Nerangūs, nepareigingi, sustingę žmonės nieko neatsiekia, nieko naujo nesukuria. Jei nebūtų buvę žmonijoje ryžtingų, veiklių, energingų asmenų, vargu ar mūsų karta dabar galėtų naudotis tuo gerbūviu, kuris šiandieną mūsų pasaulyje egzistuoja.

Jaunystė - judriausias žmogaus gyvenime laikotarpis. Jaunystė nemėgsta sustingimo, ji blaškosi, nerimsta kaip minėtas skubantis, putojantis upelio vandenėlis. Jaunuolių sielos pilnos kilniausių idealų, puikiausių svajonių bei kūrybos.

Jaunimas, kurio išskėsti sparnai neramiai blaškosi, trokšdami kilti aukštyn ir siekti tobulybės, savo prigimtimi pilnai yra sveikas ir nepapuvęs. Tik iš tokio jaunimo eilių išauga kilnieji idealistai, nešą žmonijai ir šviesą ir meilę, ko taip labai reikalingas mūsų dvasiniai biednėjas šių dienų žemės rutulys.

Čikagos liet. evangelikų jaunimas paežeryje

Prieš mane, štai, guli Čikagos lietuvių evangelikų reformatų jaunimo būrelio bylos, pilnos įvairiausių raštų, laiškų bei veiklos aprašymų, susirinkimų protokolų ir t.t. Visa tai peržvelgiant, žmogus gauni vaizdą tos jaunatvės, to verdančio gyvenimo, ieškančio tinkamų kelių naujose tremties sąlygose, pasiryžusį veikti kilniesiems idealams. Čia randame žymiųjų mūsų bažnyčios ir valstybės vyrų - prof. dr. P. Jakubėno, dr. J. Mikelėno, dr. Storostos-Vydūno, kun. St. Neimano ir kitų

- padrašinančius bei pamokinančius laiškus, rodančius veikimo kryptį. Malonu yra peržvelgti mūsų jaunimo nueitą kelią, kuris iki šiol, vedamas per erškėčiuotas ir sunkias tremtinio sąlygas, vis dėlto išsilaikė puikioje aukštumoje.

Atvykus iš Vokietijos DP stovyklų evang. reformatų kunigui S. Neimanui, 1950m. vasario mėn. susirinkę lietuviai evang. reformatai, daugumoje tremtiniai, išsirinko parapijos valdybą ir nutarė pradėti veikti atskirai nuo Ziono evang. liut. parapijos. Išrinktoji parapijos valdyba labai greit ir sumaniai pradėjo darbą ir savo posėdyje balandžio 21d. nutarė pradėti organizuoti jaunimą, paskirdama Povilą Šepetį jaunimo vadovu. Jaunimo susiorganizavimas vyko sklandžiai ir

Kauno AUSROS gimnazijos mokinių ekskursija aplanko Biržų Radvilų piliakalnį. Mokytojas Vyt. Didžiulis supažindina kaurniečius su istorinėmis vietovėmis bei įdomia praeitimi.

damas, puikiai padainavo lietuviškų dainelių. Linksmos dainos skambėjo panašiai, kaip anais puikiais Nepriklausomos Lietuvos laikais prie Biržų ežero Synodų metu.

Po Synodo jaunimo veikla pakrypo kita kryptimi. Buvo nutarta kuo greičiausiai išnaudoti mielos vasarėlės teikiama malonumais, darant bendras iškylas į įvairias vietas. Šiai paskirčiai buvo sudaryta komisija iš Dainos Variakojytės, Vidmanto Variakojo ir Eugenijaus S. Gerulio. Šios komisijos pastangomis jaunimas puikiai praleido daug sekmadienių organizuotai žaizdami, dainuodami ir maudydamiesi. Tokių iškylų per tą vasarą buvo padaryta šešios. Tas iškylavimas sucementavo evangelikų reformatų būrelį, jaunimas tarp savęs puikiai susigyveno. Vėliau prie tų iškylų prisidėjo ev. liuteronių parapijos jaunimas ir tuo dar labiau pagyvėjo bendroji veikla. Šitaip gražiai subujojęs vasaros laikotarpyje liet. evang. jaunimo veikimas Čikagoje nesustojo ir vėliau. Energingų jaunuolių - stud. Dainos Variakojytės, stud. Martyno Žviliaus ir mokyt. Alfredo Vėliaus - pastangomis ir rūpesčiu 1950m. rugsėjo 1-4d. buvo padaryta ekskursija į Torontą Kanadoje, su tikslu aplankyti ten taip pat energingai

jau balandžio 30d. buvo su-ruošti pirmieji parapijos su jaunimu susipažinimo pietūs. Visi parapijonys nuoširdžiai džiaugėsi, matydami gražų jaunuolių būrį, pradėdami žengti pirmuosius organizacinius savo žingsnius naujame kontinente ir linkėjo pasisekimo.

Susibūrę jaunuoliai savo veiklą pradėjo pasuko į meninę dalį, intensyviai pradėdami ruoštis bei siartinančiam pirmajam ev. reformatų bažnyčios Synodui Čikagoje. Per Synodą jaunimas džiugino suvažiavusius dalyvius meniniais pasirodymais. Mergaičių oktetas, Br. Variakojienės ve

besidarbuojanti evangelikų jaunimą. Daug daug gražių ir neišdildomų išpūdžių paliko jaunose širdyse ši puikiai suorganizuota ekskursija.

Čikagos lietuvių evangelikų reformatų ir liuteronių bendra ekskursija aplanko Kanados lietuvių evangelikų kolonijas. jaunimas dar su didesniu atkaklumu bei energija šoko prie naujų darbų.

1950m. rugsėjo mėn. 22d. sušauktas lietuvių reformatų ir liuteronių jaunimo vadovų posėdis suorganizuoti bendrą Čikagos lietuvių evangelikų jaunimo būrelį, pavadinant jį "Vydūno" vardu. Daugumai pritariant ši idėja buvo įgyvendinta. Buvo gautas iš Dr. Vydūno sutikimas vadinti būrelį jo vardu.

Tas didis Čikagos lietuvių ev. reformatų jaunimo būrelio ryžtas ir energija išsikūnijo Eugenijaus S. Gerulio rūpesčiu ir darbu gražiai išleistame MŪSU SPARNŲ leidinyje. Šis simboliškas žurnalo pavadinimas puikiai nusako mūsų siekimus. Galingais sparnais plasnoti aukštyn, siekiant tobulybės, gerio ir grožio...

Neramus, kaip to putojančio upelio vanduo, bet grynas, kaip krikštolas, evangelikų jaunimas skinasi sau kelią neįprastose tremtinio gyvenimo sąlygose. Ant jo pečių gula daug didesni sunkumai, negu paprastai kad būtų buvę normaliai gyvenant savo laisvoje tėvynėje.

Bet, dėka samoningumo, pasiryžimo, darbo ir ištvermės, jaunimas žengia pirmyn plačiais ir tvirtais žingsniais, nugalėdamas daugybę kliūčių, tobulėdamas ir ruošdamasis tam, kad galėtų būti naudingais tiek savajai bažnyčiai, tiek savajai tėvynei.

Atėjus rudens ir žiemos laikotarpiui, jaunimas vėl rado sau naujus kelius ir per tą laiką veikimo nesustabdė. Buvo sudarytos krepšinio komandos, scenos mėgėjų būrelis, literatų būrelis ir muzikos bei dainos būrelis. Darbas virė, buvo ieškoma galimybių užibrėžtus tikslus pasiekti. Jei kai kas sumanyto nepasisekė nuveikti,

Povilas Šepetys,
Čikagos lietuvių evangelikų
reformatų parapijos jaunimo vadovas

bet moterų kompozitorių veik neturim. Tačiau daug kur moterys viršija vyrus kitomis savybėmis, kaip motiniška meile, pasišventimu artimui, šeimai ir t.t.

Taip pat ir sporto šakų bei kovos žaidimų kūrėjai veik visi yra vyrai bei jie anksčiau pradėjo tas sporto šakas praktikuoti. Gi moterys tik žymiai vėliau pasekė vyrais, t. y. pradėjo praktikuoti sportą. Dabartiniais laikais jos jau dalyvauja ir pasaulinėse sporto olimpiadose, nors kiek ir skirtinga programa nuo vyrų.

KOKIOS SPORTO ŠAKOS TINKA MOTERIMS?

Moteris, nebūdama gamtos apdovanota tokia fizine jėga, kaip vyras, pasirenka ir atatinamas sporto šakas. Jos nepraktikuoja žiauresnių sporto šakų, kurios neatitinka moters švelniam charakteriui. Pavyzdžiui, boksas, imtynės, sunkumų kilnojimas ir visa eilė kitų sporto šakų nėra moterų sportas. Taip pat jos nepraktikuoja ir kai kurių žaidimų, kaip futbolo ir kt., nebėga ilgų nuotolių bėgimų, nešoka į aukštį su kartimi ir t.t.

Taipogi moteris nemėgsta ir tokių žaidimų, kur reikia daug galvoti, kaip šachmatai ir kt. Tiesa, kartais pasitaiko, kad moterys praktikuoja jų prigimčiai priešingas, turinčias žiaurumus, sporto šakas, pvz. laisvo stiliaus imtynes, bet tai tik reti atsitikimai. Visos minimos sporto šakos, kurios reikalauja didelio jėgų įtempimo, susivaldymo, iš varžovo patirti skaudūs smūgiai, pvz. bokse, iššaukia ne pas vieną sportininką pyktį, kurį ne visi pajėgia suvaldyti. Be abejo, toks sportas netinka moterims, nes jos nors gyvenime ir kantrios, bet, dėja, sporto įkarštyje negali savęs suvaldyti ir pamiršta savo moterišką prigimtį...

Visai skirtingos tos sporto šakos, kuriose fizine jėga nėra tiesioginiai nukreipta į savo varžovą, bet kur visa jėga kaupiama parodyti savo sugebėjimams - nugalėti nuotolį per trumpiausią laiką, aplenkiant savo varžovą bėgimuose, arba vartojant tam tikrus sporto įrankius, ar parodyti aukščiausią sugebėjimą kolektyviniame žaidime. Tokiose sporto šakose nėra žiaurumo ir jos tinkamiausios tiek vyrams, tiek moterims - kaip turinčios savyje daugiausia auklėjamosios reikšmės. Toki yra bėgimai, šuoliai į tolį ir aukštį, mėtymai, plaukimas, lauko tenisas ir kt. Tai sporto šakos, kuriose dalyvaujant nėra kur varžovams rodyti savo neapykantos ar isikarščiavimo. Beto, yra visa eilė žaidimų, kaip krepšinis ir kt., griežtų taisyklių sąlyguojami, neleidžiant žaidėjams naudoti jokių pykčio iššauktų veiksmų, nors minėti žaidimai ir turi tų susidūrimų, sukeliančių pyktį žaidėjuose.

Antroje pusėje Biržų ežero grafo Tiškevičiaus Astravo parke

PLACIAME
PASAULYJE

Kun. V. KURNATAUSKO parašyta "Evangelikų Tikybos Knyga" jau atvežta į Ameriką ir pradėta platinti po visą pasaulį išsiblaškiusiems evangelikams. Knyga išleista bendromis reformatų ir liuteronių lėšomis Vokietijoje. Nuoširdžiai patariame kiekvienam įsigyti šią tikrai vertingą ir puikią knygą. Kreipkitės šiuo adresu: Mr. Petras Bružas, 1959 West Washington Blvd., CHICAGO 12, Illinois, U.S.A.

Pas kun. S. NEIMANĄ galima įsigyti evangelikų giesmyną. Kunigo adresas: 3120 S. Emerald Av., CHICAGO 16, Ill., U.S.A.

K. DIKŠAITIS Vokietijoje redaguoja evangelikų mėnesinį laikraštį "Jaunimo Ratelį". Laikraštis įdomus, patartina visiems užsiprenumeruoti. Adresas: /23/DIEPHOLZ, Lager B, Flugplatz, Bl. 6/19E, West Germany..

Sen. kun. A. KELERIS kas tris mėnesius išsiuntinėja "Lietuvos Evang. Liuteronių Vyr. Bažnyčios Tarybos PRANEŠIMUS." Adresas: /23/Lager Wehnen, Post Ofen ueber Oldenburg/Oldenbg., Brit. Zone, West Germany.

Kun. A. TRAKIS leidžia liut. religinį laikraštį "Evangelijos Žodį". Kunigo adresas: 5616 S. Racine Av., CHICAGO, Ill., USA.

Kuratorius J. KUTRA išleido A. Rūko poezijos knygą "Bokštai, Meilė ir Buitis".

Kompozitorius prof. Vl. JAKUBĖNAS Amerikoje sukūrė pirmąjį kūrinių "Spindulėlių vakarų". Jau spausdinamos dainos "Žemė kryžių ir smūtkelių" bei "Laisvųjų daina". Gi naujausias kūrinys - kantata "Oi, mergyte".

Dr. A. O. Šabanienė išvyko iš Čikagos į Minesotos Mayo klinika trijų metų moksliniam darbams bei specializuosis ortopedijoje. Prieš išvykdama, atostogavo saulėtoje Floridoje. Kompozitorius J. STROLIA su sūnumis iš Vokietijos dar ne išemigravo. Abu sūnūs irgi muzikai. Vyresnysis sūnus Vytautas yra J. A. V. kariuomenės tarnyboje. Kompozitoriaus žmona - dainininkė Z. Grybaitė-Strolienė po sunkios ligos mirė Vokietijoje 1951 metų vasarą.

Dailininkas J. DAGYS iš Anglijos persikėlė į Kanadą ir apsigyveno Toronte.

PETRAS SNARSKIS Australijoje apdovanotas aukso medaliu už taiklų šaudymą. Baigęs mokslus jis mano būti lakūnu.

Kun. A. TRAKIS ir kun. M. PREIKŠAITIS 1951 m. rudenį Čikagoje įsteigė antrą liet. liuteronių parapiją.

Kun. J. PAUPERAS yra pirmosios liet. liuteronių parapijos klebonu. Kunigo adresas: 2209 S. Bell Av., CHICAGO 8, Ill., U.S.A.

VIOLETA YČAITĖ, atlikusi savo karinę tarnybą, iš Vokietijos šią vasarą sugrįž į Jungtines Amerikos Valstybes.

VLADAS PLEPYS, neseniai atvykęs iš Europos, pašauktas, išvyko atlikti karinę prievolę Amerikos Armijoje.

Kurat. M. ZABLOCKAS, žinomas spaudos veikėjas, atvykęs iš Vokietijos apsigyveno šiuo adresu: 3550 W. 16 th St., CHICAGO.

Dailininkas AD. VARNAS šio Mūsų Sparnų numerio viršelyje angelo trieiliais sparnais simbolizuoja: protą, jausmus, valią.

Inž.H.PAVILONIS, pirmojo Mūsų Sparnų numerio viršelio autorius, nupieštais sparnais simbolizavo liet.taut.vėliavą. K.ŠEPETIENĖ, ilgametė Lietuvos evang.reformačių moterų draugijos pirmininkė, iš Vokietijos 1951m.rudenį persikėlė į Šveicariją ir gyvena su prof.dr.P.Jakubėnu po vienu stogu. Kun.V.KURNATAUSKAS Vakarų Vokietijoje gavo parapiją, kur dabar ir kunigauja. Emigraciniai planai išvykti Kanadon buvo sugriauti.

Dr.J.MIKELĖNAS Čikagoje gavo darbą savo profesijoje, prižiūri ligoninę ir prieglaudą, kur esti apie 200 asmenų.

EMA PILMONAITĖ ir inž.VINCAS ŽIOBRYŠ, Čikagos liet.visuomenės bei liuteronių bendruomenės veikėjai ir Mūsų Sparnų talkininkai, prieš Naujus Metus sukūrė evangelišką šeimą. ZENONAS PUZINAUSKAS ir jo biržietė žmona ONA PALIONYTĖ su dukrele iš Vokietijos persikėlė Amerikon ir gyvena Čikagoj. Kurat.POVILAS ŠEPETYS šiomis dienomis iš Čikagos išvyksta į Vokietiją užbaigti medicinos mokslo Muencheno universitete. Ten studijuos apie porą metų.

Biržietis ST.ŠENFERAS Kanadoje, Toronte sukūrė liet.šeimą. Med.daktaras BLANDRATA, apie kurį Kalvinas savo laiške lietuviams rašo, Lietuvoje ir Lenkijoje platino antitrinitarinius pagrindus. Kalvinas savo laišku, kurio nuotrauką matote šiame M.S.numeryje, perspėja lietuvius reformatus, kad būtų atsargesni prieš Blandratos įtaką.

HYPATIJA YCAITĖ buvo išvykusi į New Yorką, kur gilino savo žinias bibliotekininkės profesijoje.

Biržietis KOSTAS ASTRAVAS Kanadoje sukūrė liet.šeimą.

Kun.P.DILYS SU ŠEIMA iš Vokietijos atvyko Amerikon 1951 metų spalio mėn. Apsigyveno Čikagoje pas parapijos pirmininką Hermaną Pavilonį. Kalėdų pirmą dieną kun.P.Dilys buvo iškilmingai įvesdintas į Čikagos liet.evang.reformatų bažnyčią. Parapijai prašant ir naujai atvykusiam kunigui sutikus, jis tapo paskirtas antruoju šios parapijos kunigu. Beto, kun.P.Dilys gavo darbą Čikagos Universiteto knygyne. Jo žmona p.Dilienė, evang.reformatų Kolegijos narė, generalinio superintendente prof.dr.kun.P.Jakubėno duktė, gavo darbą spaudos reikalų tvarkyme bei atlieka įvairių kalbų vertimus. Jų sūnus JULIUS SLAVĖNAS dirba vokų adresavimo įstaigoje.

Kurat.VIKTORAS KAROSAS Čikagos evang.reformatų parapijos visuotino susirinkimo išrinktas šiems metams parapijos valdybos pirmininku. Taip pat išrinkta ir nauja valdyba.

Kurat.VACLOV GISBERT STUDNICKI, lenkų kilmės, su žmona atvyko iš Vokietijos Amerikon ir apsigyveno Čikagoje. Jis yra mūsų Synodo narys, kadaise buvęs Vilniaus valstybinio archyvo direktorium, yra parašęs daug istorinių veikalų, kurių tarpe ir "Lietuvos Evangelikų Reformatų Bažnyčia".

Kun.W.BORKENHAGEN, lenkų evangelikų parapijos kunigas, savo žinioje turi čia Amerikoje virš 100 lenkų parapiječių, kurie anksčiau priklausė prie Varšuvos ir Vilniaus evang.reformatų Synodo. Dabar minimi lenkai mano įkurti čia atskirą parapiją mūsų Kolegijos žinioje.

Knyga DIDŽIOJI AGENDA - gal vienintelė istorinė brangenybė, kuri užsiliko iš mūsų garsaus turtingojo Vilniaus evangeli-

ku reformatų bažnyčios archyvo, sunaikinto karo metu, dabar yra saugioje vietoje. Kun. P. Dilys atsivežė ją su savimi į Ameriką. Tai pagrindinė evang. reformatų tikėjimo liturginė knyga, atspausdinta 1637 metais Dancige. Ši knyga turi nepaprastai didelės istorinės reikšmės, o mums reformatams ji yra brangesnė už žemčiūgus.

Inž. H. PAVILONIS ir kun. S. NEIMANAS atstovavo Čikagos lietuvių evang. reformatų parapiją svarbiame posėdyje su EVANGELICAL AND REFORMED CHURCH. Buvo galūtinai susitarta dėl pašalpos, kurią vietiniai amerikonaai pažadėjo mūsų jaunai parapijai suteikti. Minimi amerikiečiai taip pat mielai sutiko finansiniai parenti ir mūsų spaudą. Jei ir Mūsų Sparnų skaitytojai nuoširdžiai prisidės prie spaudos rėmimo, tai tretysis Mūsų Sparnų numeris bus atspausdintas jau spaustuvelyje. Minimas posėdis įvyko 1951m. gruodžio 12d. Čikagos YMCA centro patalpose.

ADOMAS ŠERNAS su šeima iš Čikagos persikėlė į Rockfordą.

Inž. H. PAVILONIS su šeima iš Čikagos persikėlė į universitetinį miestą Witton, kuris yra į vakarus netoli Čikagos.

Rašytojas MEKAS už taiklų šaudymą apdovanotas Amerikos kariuomenės specialiu ženklu.

Dr. VAITAITIS, išlaikęs kvotimus, gavo teisę dirbti savo medicinos profesijoje.

MYKOLAS ZABLOCKAS pradėjo lankyti braižybos kursus.

REINOLDAS PIPYNE pradėjo Čikagoje studijuoti mediciną.

ONA TUNKUNAITĖ užbaigė sąskaitininkės kursus Čikagoje.

Dr. MARIJA TUNKUNAITĖ dirba Cook apskrities ligoninėje Čikagoje.

MARGARITA NEIMANAITE ir ST. NEIMANAS studijuoja Čikagoje komerciją.

LIŪTAS GRINIUS studijuoja elektro inžineriją Čikagoje.

DAINA VARIAKOJYTĖ studijuoja mediciną Elmhurste, Illinois.

DANGUOLĖ VARIAKOJYTĖ studijuoja komerciją Čikagoje.

VIDMANTAS VARIAKOJIS studijuoja elektro inžineriją Čikagoje.

JONAS VARIAKOJIS studijuoja civilinę inžineriją Čikagoje.

ALGIS TILINDIS studijuoja vetrinariją Čikagoje.

DALE ZEMAITYTĖ lanko seserų kursus New Yorke.

JURGIS MACIUNAS studijuoja inžineriją New Yorke - Brookline.

NIJOLĖ MACIUNAITE studijuoja muziką Brookline ar New Yorke.

NIJOLĖ STANEVIČIŪTĖ lanko liciojų ir svetimų kalbų kursus Urugvajuje.

ALGIMANTAS SNARSKIS ir ALDONA SNARSKYTĖ baigė Australijoje gimnaziją, o PETRAS SNARSKIS ją dar tebelanko.

RITA KLYBIENĖ studijuoja ekonomiją Madisone, Wisc., J.A.V.

VIDA KLYBAITE studijuoja New Yorke.

JULIUS SLAVENAS pradėjo studijas Čikagoje.

Prof. VACLOVAS BIRŽIŠKA dirba mokslinį darbą Washingtone.

Muzikas A. KUČIUNAS aktyviai pasireiškia Amerikos lietuvių muzikinėje veikloje.

Prof. VLADAS STANKA-STANKEVIČIUS dirba mokslinį darbą Washingtone.

Prof. VIKTORAS BIRŽIŠKA jau kuris laikas, kai apsigyveno Čikagoje.

Kun. P. DAGYS dirba prie "Voice of America" New York'e.

Skaitytojų balsai

Pirmajam M.S. numeriui pasirodžius

PROF. DR. P. JAKUBĖNAS, Šveicarija:

Apskritai apie Mūsų Sparnų pirmąjį numerį turiu pasakyti, kad laikraštis daro malonų išpūdį. Mūsų Sparnai - gražus ir turiningas vardas. Geriausias straipsnis yra 30-me puslapy. Leidinyje pasireiškia neigiamumas: per daug gamtiškumo. Turėtų vyruoti religingumas. /Laukiame didesnio kunigų bendradarbiavimo. RED./ Be to, ne jau gi mūsų sesės ir broliai taip sudolerėjo, kad negali paaukoti kelių valandų uždarbio laikraščiui spaustuvėje atspausdinti. Straipsnis 12 puslapyje nebaigtas - jei protestantai Kelmėje anuomet buvo atėmę iš katalikų bažnyčia, tai šis įvykis pateisinamas tų laikų dėsniu: "kieno valdžia, to ir religija". Šis dėsnis viduramžiais buvo plačiai taikomas V. Europoje. Kelmės katalikai vėliau tą bažnyčia atgavo kad ir teismo keliu, bet be kraujo praliejimo iš protestantų pusės. Bet kuo ir kaip pateisinti Kelmės katalikų žygį, kurie nužudė Gružauskaitę - didelę protestantų globėją? Gaila, kad Maziliauskas nenurodė šaltinio, iš kurio sėmė žinias, kad Plėvė vedybomis nuklydo į Prancūziją ir ten tapo "Pleven". Šiaip visi nekatalikai dėl persekiojimų bėgo iš Prancūzijos į R. Europą. Jų užplūdo Klaipėdos kraštas ir Prūsija. Dalis hugenotų atklydo ir į Rusiją, čia jie steigė parapijas, statė bažnyčias. Barnelių šeima taip gi hugenotai, atklydę iš V. Europos.

Atsiliepinas į 15 puslapį: kruvinus persekiojimus išgyveno Vilniaus parapija, kurią jezuitai net keturis kartus sugriovė. Protestantizmą Lietuvoje sugriovė pirmoje eilėje jezuitai, o paskui - įvairios sektos, jų tarpe socinjanai arba unitarai. Jie spaudėsi į parapijas ir jas skaldė, ardė. Kad iš Lietuvos būtų bėgę protestantai dėl tikiybinių persekiojimų - abejoju. Prieš bėgimą liūdi ja tas faktas, kad į Lietuvą bėgo persekiojami iš kitų kraštų. Į Kedainius buvo atbėgę škotai, ką liūdi ja iki šiol išlikusios škotiškos pavardės. Be to, iš Synodo protokolų yra žinoma, kad Lietuvos ev. ref. bažnyčia turėjo Škotijoje stipendijas dvasiškiams auklėti. Friskyru Lietuvą prie Rusijos, carai nebeleido lietuvių į V. Europą mokintis, o skyrė stipendijas prie savų universitetų Petrapily ir Dorpate.

Savo laišką prof. dr. P. Jakubėnas užbaigia su kreipimusi į Viešpatį, kad Jis laimintų mūsų spaudos kilnų organizavimą.

PROF. VL. STANKA - STANKEVIČIUS, Jungtinės Amerikos Valstybės:

Jūsų žurnalas Mūsų Sparnai, kalbant apie jo bendrąją dalį, yra puikus: įvairus, idomus, gaivinantis, raginantis... Man asmeniškai buvo labai malonu rasti jame Biržų bažnyčios atvazdą, dr. M. Yčo fotografiją, ir ... karaliaus Asokos gilius žodžius. Priimant domėn Tamstos darbo sąlygas, nėra abejonės, kad tu rite nepaprastus leidėjo gabumus, ir aš linkiu nuo visos šir-

dies Tamstai tolimesnių pasisekimų.

Atsiliepdamas į 13-to puslaidio straipsnį, prof. Vl. Stanka pažymi, kad už pasaulio kultūros bei demokratijos pamatų sukūrimą mes turime būti dėkingi ne vien protestantiškiems kraštams, bet ir katalikiškai Italijai, kuri su savo Renasanso veikėjais irgi nemažai pasauliui pasitarnavo. Toliau profesorius pataria vengti ginčų dėl dogmų /žiūr. 19 pusl./ ir pastebi: "Kiekviena dogmatinė krikščionybės srovė - ir katalikai, ir reformatai, ir liuteronai - yra pilna bendrų keistų pavojingų ir net žalingų dogmatų".

"Visų pirma, - rašo toliau profesorius, konfesija tai ne religija ir ne tikyba. Pvz., Amerikoje dominuoja viena tikyba - k r i k š č i o n y b ė. Tačiau ji yra susiskaldžiusi į virš 100 įvairių srovių, bažnyčių, sektų, kryptų: katalikai, liuteronai, reformatai, episkopalinė bažnyčia, metodistai, baptistai ir t.t. Tas sroves ar bažnyčias aš vadinu KONFESIJO-MIS. Krikščionybę aš labai aukštai statau, ir manau, kad pasaulis dar nėra girdėjęs nieko kilnesnio, gražesnio ir linksmesnio, negu Kalno Pamokslas. Bet žiūrint iš to Kalno -visų konfesijų skirtumai nyksta kaip nereikšmingos detalės. Galiu pasakyti, kad galima, mano akimis žiūrint, net ir reikia, eiti dar toliau. Dėl manęs Krikščionybėje, Buddizme, Pytagoro mokslu ir Egipto Karaliaus Echnatono poetiškoje religijoje svarbu tas, kas juose yra bendra: pasaulio harmonijos įkūnymas".

DR. JOKŪBAS MIKELĖNAS, Ref. Kolegijos Prezidentas, J.A.V.:

Keletas žodžių apie Mūsų Sparnų pirmąjį numerį: Gražus kuratoriaus inž. H. Pavilionio pieštas viršelis su atvaizdais dviejų didžiųjų ev. ref. Vilniaus ir Biržų bažnyčių, vandenyno bangomis skiriančiomis mus nuo brangiosios tėvynės, biblija, sparnais. Visa tai kilnu, idėjinga ir brangu kiekvieno ev. reformato sielai. Žurnale tilpo labai daugel gražių pamokinančių pasaulio išminčių išsireiškimų - aforizmų. Gerai. Bet po vienu išsireiškimu 22-me pusl. padėtas Kristaus vardas. Šio vardo padėjimas vienoje eilėje su pasaulio išminčiais netinka, tai primena renanizmą. Juk Šv. Raštas visų tikinčiųjų laikomas aukščiau visų pasaulio išminčių kūrinį. Katekizmo forma aiškinamos Lietuvos politinės partijos. Tai aktualus klausimas, bet trumpais žodžiais jų neišaiškinsi. Gal geriau būtų patarnauta skaitytojams nurodant literatūrą, iš kurios patys skaitytojai galėtų susipažinti su minėtu klausimu. Gi trumpai viso to išaiškinti neimanoma. Seniau rusų seminaruose reikalavavo trumpai, t.y. trimis žodžiais sumuštinti Kanto filosofijos mokslą, ir kiekvienas moksleivis paledavo kaip kulipkas tris koliojančius rusiškus žodžius į Kanto filosofiją, kas buvo skaitoma, kad minėtas mokslas pilnai sugriautas... Kitas straipsnis - apie mokslišką šuns priežiūrą, nors ir labai gražiai parašytas, tačiau mūsų bendruomenei neaktualus. Retas kas iš mūsų turi trentyje šunį.

ELENA GABRIS, J.A.V.: Žurnalas įdomus, skaitysiu su malonumu. Norėčiau Jūsų paprašyti siuntinėti man Mūsų Sparnus nuolatiniui.

LIUT. KUN. PETRAS DAGYS, J.A.V.:

Džiaugiuos, kad ryžaisi išleisti protestantišką žurnalą. Labai nuoširdžiai sveikinu Jūsų pasiryžimą. Žurnalas man visai patiko. Jau vien paviršius daro labai gerą įspūdį, o turinys ne kiek neprastesnis: gausu straipsnių ir visi vėrti pasiskaitymo. Viskas atrodo puikiai, tik norėčiau vieno, kad jis būtų atliktas ne rotatorium, bet spaustuveje. Be to, reikėjo užrašyti ne "Liet. Ev. Ref. leidinys trentyje", bet Liet. Protestantų leidinys. Aš pažadu, kiek laikas leis, bendradarbiauti ir kiek galint padėti plėsti Jūsų laikraštį, kur tiek darbo ir rūpesčio idėta. Dar kartą linkiu daug sėkmės, išstvermės taip sunkiame, bet gražiame ir kilniame darbe, o žurnalui - ilgo amžiaus. Apie Mūsų Sparnus jau pranešiau Lietuvai per radio stotį "Voice of America".

RAŠYTOJAS A.M. KATILIŠKIS, J.A.V.:

Mūsų Sparnams daug linkėjimų, visokeriopai kilti ir kopti aukštyn. Mano simpatijos neabejotinos.

HYPATIJA E.O. YČAITĖ, J.A.V.:

Mano įspūdis bendrai yra labai geras. Viršelis gražus. O kas ypač man patinka - tai kad Biržų bažnyčia stovi šalia Vilniaus, kas vaizduoja mano Tėvelio mėgiamą posakį: "Biržai yra pirmas Lietuvos miestas po Vilniaus". Kadangi mes visi reformatai taip mylime savo Biržus, tai viršelis visiems mums sukėlia šiltus jausmus. Įžanga "VISI Į TALKĄ" yra taip gerai parašyta, kad rodos nieko pridėti negalima. Čia kalbama rodos tiesiai į mūsų širdis, žadina mumyse pasiryžimą dirbti ir būti naudingais Bažnyčios ir Tėvynės vaikais. Ypač man įstrigo posakis: "Iš kiekvieno, kuriam daugiau duota, bus daugiau ir reikalaujama"... Ačiū už gražų įžanginį žodį. Kiti straipsniai yra įdomūs ir įvairūs, ypač puslapiuose: 13, 23, 35, 43-46, taip pat 9, 21, 3. Man patinka, kad straipsniai yra daugumoje trumpi, ir kad jų daug, kad jie apima visokias kultūros šakas: religiją, meną, mokslą ir t.t. Skaitytojas būtinai ras tarp jų ką nors tokio, kas jį užįdomaus. Džiugu, kad vis tik išlaikytas religinis fonas. Mūsų Sparnai mus kviečia prisiminti Dievo galybę ir ragina mus pakilti iš kasdieniško pilkumo į gerį, grožį, tiesą, tikėjimą. Toks žurnalo nusistatymas ir jo išlaikyta linija man patinka labai. Pageidaučiau kronikines žinias apie evangelikų gyvenimą plačiame pasaulyje pagausinti. Pradžia padaryta labai gera, lieka tik išreikšti pasigerėjimą redaktorių darbui ir pasišventimui. Linkiu sėkmės. Pažadu kiek galėdama Mūsų Sparnams talkininkauti.

POVILAS ŠEPETYS, Evang. Reformatų Jaunimo Vadovas, J.A.V.:

Šis simboliškas leidinio pavadinimas - Mūsų Sparnai - puikiai nusako mūsų siekimus: galingais dvasios sparnais mūsų jaunimas plasnoja aukštyn, siekdamas tobulybės, gėrio, grožio...

KUN. STASYS NEIMANAS, J.A.V.:

Uždelstai rašau Jums straipsnį ir dėl to uždelsimo turiu neramią sąžinę, nes žinau, kaip tai veikia į Jus, kuris norite toki sunkų ir gražų darbą atlikti - leidžiant Mūsų Sparnus. Pirmajame numeryje Jūsų išangos žodis man labai patiko. Džiaugiuosi, kad norima sekančius numerius spaustuvėje spausdinti.

KUN. F. BARNELIS, Vakarų Vokietija:

Tavo sumanymas stiprinti ir gaivinti mūsų tikėjimo brolius ir seses yra labai gražus. Norėčiau kartu su savo žmona parašyti straipsnių, sekančiam žurnalo numeriui atsiųsime.

POETAS VLADAS RAMOJUS, J.A.V.:

Įspūdis netikėtai geras, o idėtam didžiuliame darbo kapitalui tikrai negaila daug šiltų padėkos žodžių. Žurnalas alsuoja mūsų pasiilgtųjų Biržų kvapu ir todėl gal toks artimas bei mielas širdžiai to žmogaus, kuris aname krašte praleido savo gražiausias jaunystės dienas. Mes džiaugiamės, kad randasi spaudos žmonių, kurie ryžtasi ir pasiekia. Nuoširdžiausi linkėjimai.

AGR. JUOZAS VALIŪNAS, J.A.V.:

Gražus Mūsų Sparnų leidinys smagiai nuteikė ne vieną evangeliką reformatą tremtyje: kilo meilūs vaizdai iš brangiosios tėviškėlės ir ypač iš mūsų pamėgtųjų Biržų padangės... Surinkta daug medžiagos ir idomių žinių. Stebiuos Jūsų nenuilstama energija. Man labai smagu, kad Jūs turite kūrybinio ryžtingumo. Nuoširdžiai linkiu nenuilsti, dirbant sunkųjį visuomeninį darbą. Geriausios kloties.

MARTYNAS YČAS, Kanada:

Labai malonu, kad su tokiu užsidegimu yra dirbamas lietuviškos - evangeliškos spaudos darbas. Aš sutinku Jums padėti spaudos platinimu, korespondencijomis ir panašiai.

A. RUŽANCOVAS, Lietuvių Bibliografinė Tarnyba, J.A.V.:

Esu Jums labai dėkingas už atsiųstą Mūsų Sparnų pirmąjį numerį. Žurnalo indeksas pagal deš. klasif. bus 05/284.2-882/. Linkiu Jums geriausios kloties.

EMILIS SNARSKIS, Australija:

Dėkoju, kad nepamiršot ir man atsiųsti Mūsų Sparnus. Žurnalas gana turtingas, nes apima viso gyvenimo reikalus. Prie dabartinių gyvenimo sąlygų - dirbti fabrike ir dar spaudos reikalams pasisvesti - gana sunku, bet su gyvenimu reikia kovoti, todėl linkiu ištvermės.

RUDZINSKI ŠEIMA, J.A.V.:

Didelis ačiū už prisistatus Mūsų Sparnus, kuriuose daug gražių

minčių pareikšta. Linkime ir toliau nepailsti šiame dvasiš-
kame darbe. Laukiame sekančių žurnalo numerių.

M. ZABLOCKAS, M. Balso Redaktorius, J.A.V.:

Džiaugiuos, kad nepamirštate ir manęs, ruošdami sekančiam Mū-
sų Sparnų Nr. medžiagą. Bandysiu Jūsų prašymą išpildyti.

DAINA VARIAKOJYTĖ, J.A.V.:

Linkiu sėkmės betęsiant redakcinį darbą.

EMA PILMONAITĖ, Liuteronių Visuomenininkė, J.A.V.:

Mielai norime padėti ir prisidėti prie Jūsų gražaus spaudos
darbo. Laukiu platinimui žurnalų ir linkiu sėkmės bei Dievu-
lio palaimos kietajame darbe.

EVELYNA YČAITĖ-LESSMAN, J.A.V.:

Tavo pasiryžimas mūsų spaudos ir bendrai Reformatų atžvilgiu
yra labai didelis. Tu tam pašventi visą savo energiją, sielą
ir gerą valią. Skaitydama Tavo laišką susigėdinau ir vėl nu-
sprendžiau Tau padėti. Juk aš absoliutiškai nieko nesu iki šiol
padėjusi. Aš turiu rašomąją mašinėlę, o Tau reikalinga žmonių,
kurie mašinos darbus atliktų. Gal galėčiau Tau padėti, la-
bai norėčiau. Taigi, konkrečiai noriu Tau pasisiūlyti kaipo
talkininkė minėtiems mašinos darbuams.

NIJOLĖ STANEVIČIŪTĖ, Urugvajus:

Perskaičiau Jūsų redaguojamą žurnalą Mūsų Sparnus - jie man
patiko. Teatskrenda jie dažniau pas mus į Urugvajų ir testip-
rėja, darosi vis galingesni.

JONAS GERULIS, Kanada:

Spaudos puslapiai - tai vienintelė tremtyje sakykla, iš ku-
rios dabar galime užgirsti visus geriausius mūsų pamokslinin-
kus bei visuomenininkus, nors jie būtų likimo nublokšti į to-
limiausius pasaulio užkampius. Jų žodį SPARNAI išnešios mums
visiems ir visur, gaivins ir stiprins mūsų dvasią.

Priešingai - jei dvasią prarastume, viską prarastume. Spauda
visada, o ypač dabar ji mums labai reikalinga, todėl būtų ge-
rai, kad Kolegija ir bendrai visi reformatai nesigailėtų nei
lėšų, nei konkretaus darbo savos spaudos reikalams.

Džiaugiuosi, kad Anglijos lietuvių evangelikų reformatų baž-
nytinių mokesčių dėka pavyko Jums išleisti pirmąjį Mūsų Spar-
nų numerį. Manau, kad sutelkus Amerikos, Kanados ir kitų šalių
evangelikus reformatus į vieningą spaudos darbą - Mūsų Spar-
nai galėtų gražiai gyvuoti tiek finansiniai, tiek ir savo tu-
rinio. Tik tam darbui reikėtų sudaryti specialų organą. Vienam
asmeniui vežti spaudos "vežimą" persunku. Tikime, kad Čikaga-
liet. pasaulio sostinė bei reformatų centras prideramai supras
savo misiją ir spaudai pasišvęs su nuoširdžiu atsakomingu.

vo medžiagą iš ten atsiimti. Reikėjo vėl iš naujo ieškoti naujų bei pigesnių žurnalo išleidimo būdų. Buvo nutarta išigyti lietuvišku raidynu rašomąją mašinėlę, visą medžiagą iš naujo pertvarkyti bei perrašyti, tuo sutaupant kelis šimtus dolerių, ir tik tada duoti spaustuvei žurnalo puslapius fotografiniu būdu multiplikuoti.

Visas šis darbas vėl užgriuvo ant redaktoriaus pečių: rytais keliantis 5 val., iš fabriko pavargusiam grįžus vakare 6 val., teko dar po kelias valandas iki vėlyvos nakties vienu pirštu rašyti mašinėle, skubant - kad suspėjus žurnalą išleisti Velykų proga. Net sekmadieniais buvo rašoma per visą dieną, užmirštant poilsį bei asmeninius reikalus. Taip darbas buvo dirbamas dešimt savaičių.

Aišku, žmogus nėra geležinis - persidirbimas, nuovargis bei budrumo sumažėjimas didino klaidų skaičių puslapiuose bei mažino žurnalo estetinę išvaizdą. Jau nekalbant, kad bendrai aš nesu to darbo koks žinovas ar specialistas.

Tad kokių būdu šis darbas yra mano rankose? Buvo taip: 1950-1951 metų žiemą, matydamas savos spaudos gyvybinį reikalingumą, pradėjau "vesti kompaniją" už evangelikų žurnalo įsteigimą. Tačiau aplinkai esant pasyviai ir niekam to darbo nepradedant - teko man, Kolegijai pritariant, pradėti laužti ledus reformatų spaudos organizavime.

Pradėdamas darbą, pasistačiau sau tikslą: pirmiausia išpopuliarinti evangelikiškos spaudos gyvybinį reikalingumą, duoti laikraščiui impulsą, išleidžiant kelis numerius, sudarius didesnę spaudos darbuotojų ratą ir nugalėjus sunkią pradžią, pradėtą darbą perduoti vadovavimui daugiau patyrusiam asmeniui. Todėl dabar manau, kad jau tretįjį Mūsų Sparnų numerį išleis nauja Redakcija, susidedanti nebe iš vieno, bet iš kelių asmenų.

Po pusantrų metų organizuojamo darbo manau, kad Redakcija turėtų sudaryti keturi asmenys:

1. religinio, bažnyt. istorinio skyriaus vedėjas,
2. pasauliet. bei tautinio skyriaus vedėjas,
3. jaunimo skyriaus vedėjas ir
4. žurnalo redaktorius-esantis šių skyrių centrine ašimi bei kronikos skyriaus vedėju.

Būtų malonu iš skaitytojų išgirsti pasiūlomus kandidatus minėtų skyrių pareigoms užimti.

Tačiau vienas kitas mano, kad mažam laikraštyčiui nekuklu turėti didesnę spaudos darbuotojų skaičių. Bet, mieli, nekalbėkime apie mažą laikraštuką, kalbėkime apie puikų žurnalą. O norint jį turėti, turime sudaryti kelių asmenų redakciją. Mūsų spauda nėra "gražios jaunimo pastangos", spauda yra visų - ir jaunimo ir senimo - bendras, svarbus bei rimtas reikalas. Juo turime rūpintis planingai ir nuoširdžiai.

Manau, kad po ateinančio Synodo, tariantis su Kolegija, pavyks sudaryti naują Redakciją, kuri, Dievui padedant, perims redakcinį darbą didesnei Viešpaties garbei bei žmonijos labui. Dieve, padėk mums...

Jūsų Eugenijus S. Gerulis

T U R I N Y S

Dail.AD.VARNAS - Žurnalo viršelis	Ps1.
Kun.ST.NEIMANAS - Kristaus mirties ir prisikėlimo diena minint.....	2
Prof.dr.P.JAKUBĖNAS - Sveikinimo žodis Synodui.....	3
Prof.dr.K.KURNATAUSKAS - Sveikinimo žodis Synodui....	6
H.YČAITĖ - Ketvirtasis Lietuvos Evangelikų Refor- matų Synodas tremtyje.....	9
Kun.Lic.J.PAUPERAS - Kultūra ir religija.....	17
KALVINO laiškas Lietuvos reformatams.....	20
Kun.P.Dilyš - Kalvino laiško vertimas.....	21
Dr.M.YČAS - The Lithuanian Reformed Church.....	22
Agr.J.VALIŪNAS - Visuomeninis darbas-mūsų pareiga....	29
Prof.VL.STANKA - Lithuania will be free.....	31
J.C.SQUIRE - The Ship.....	35
ALF.VĖLIUS - Jis nuteisė vienuoliką vadų.....	36
POV.ŠEPETYS - Ar steigtinas Lietuvos Evang.Refor- matų Bažnyčiai atstatymo fondas.....	40
A.M.KATILIŠKIS - Verdenė.....	43
VL.RAMOJUS - Paskutinės dienos Biržų krašte.....	45
F.KIRŠA - Eilėraštis.....	51
Dr.J.MIKELĖNAS - Biržų miestui degant.....	52
J.ČIGAS - Sovietų rusai ir tikyba.....	53
POV.ŠEPETYS - Čikagos liet.evang.ref.jaunimo būrelis.	55
A.TAMULYNAS - Moteris ir sportas.....	58
Skaitytojų balsai.....	64
EUG.GERULIS.....Spaudos reikalai.....	69
MŪSU SPARNŲ adresai.....	71
Žurnalo turinys.....	72

Žurnale nuotraukų bei iliustracijų viso yra 42.

5023.

